

К О Н Ц Е П Ц И Я
ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ
НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

К О Н Ц Е П Ц И Я

ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ
НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

СЪДЪРЖАНИЕ

1. УВОД.....	4
2. ОПИСАНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ РАЙОН	5
2.1. ОПИСАНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ТУРИСТИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗБРАНАТА ТЕРИТОРИЯ, КОИТО СА ОСНОВАНИЕ ЗА ОБОСОБЯВАНЕТО Ѐ В ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН.....	5
2.1.1. ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ.....	5
2.1.2. ГРАНИЦИ	6
2.1.3. РЕЛЕФ	ГРЕШКА! ПОКАЗАЛЕЦЪТ НЕ Е ДЕФИНИРАН.
2.1.4. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ	7
2.1.4.1. КЛИМАТИЧНИ РЕСУРСИ.....	7
2.1.4.2. ПОЧВЕНИ РЕСУРСИ.....	9
2.1.4.3. ВОДНИ РЕСУРСИ	11
2.1.4.4. БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ И БИОГЕОГРАФИЯ	12
2.1.5. АНТРОПОГЕННИ РЕСУРСИ	14
2.1.5.1. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ОБЕКТИ	14
2.1.5.2. АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ОБЕКТИ	16
2.1.5.3. ПАМЕТНИЦИ ОТ ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ	17
2.1.5.4. РЕЛИГИОЗНИ ХРАМОВЕ	18
2.1.5.5. МЕСНОСТИ ОТ ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ	19
2.1.5.6. ЕТНОГРАФИЯТА КАТО РЕСУРС ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА.....	20
2.1.5.7. АТРАКЦИИТЕ КАТО РЕСУРС ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА	22
2.1.6. НАСЕЛЕНИЕ И СЕЛИЩНА СТРУКТУРА	25
2.1.7. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ.....	35
2.1.8. ИКОНОМИЧЕСКО И СОЦИАЛНО СЪСТОЯНИЕ	39
2.2. ИСТОРИЧЕСКИ ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНИТЕ.....	44
2.3. МАТЕРИАЛНА БАЗА И ИНФРАСТРУКТУРА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА..	47
2.4. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ТРАНСПОРТНАТА ДОСТЪПНОСТ НА РАЙОНА.....	56
3. КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРЕДЛАГАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ	59
3.1. МАРКЕТИНГОВО ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА И ТЪРСЕНЕТО НА ПРОДУКТА	59
3.1.1. МАРКЕТИНГОВО ПРОУЧВАНЕ. ПРОВЕЖДАНЕ НА АНКЕТНИ ДОПИТВАНИЯ....	60
3.1.2. АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ. SWOT АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ФАКТОРИТЕ, ВЛИЯЕЦИ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ РАЙОН.....	61
3.1.3. АНАЛИЗ НА ТЪРСЕНЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ	64
3.2. ОБОСНОВКА ЗА МАРКЕТИНГА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ	72
3.2.1. ПРИНОСЪТ НА ПРОДУКТА ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА РАЙОНА	72
3.2.2. СЕЗОННО И ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ТУРИЗМА.....	73
3.2.3. УВЕЛИЧАВАНЕ БРОЯ НА ПОСЕТИТЕЛИТЕ	74
3.2.4. УВЕЛИЧАВАНЕ ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТТА НА ПРЕСТОЯ	75
3.2.5. ГЕНЕРИРАНЕ НА ПРИХОДИ ЗА ТУРИСТИЧЕСКИЯ РАЙОН	75
3.2.6. КРАТЪК КОМЕНТАР НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА НА ОБЩИНИТЕ - ПАРТНЬОРИ ПО ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ	76
4. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В РАЙОНА	77
4.1. ЕФЕКТИВНИ СЪВРЕМЕННИ СРЕДСТВА И ТЕХНИКИ ЗА ДОСТИГАНЕ ДО ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПАЗАРИ.....	77
4.2. ПОДОБРЯВАНЕ ИМИДЖА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ РАЙОН.....	77
4.3. ПРИВЛИЧАНЕ НА НОВИ ПАЗАРНИ СЕГМЕНТИ	79
4.4. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛНОТО ТЪРСЕНЕ НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР.....	80
5. СТРАТЕГИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРОДУКТА	82

К О Н Ц Е П Ц И Я
ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ
НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

6. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. УВОД

Концепцията за развитие на регионален туристически продукт на общините Мирково, Чавдар и Челопеч си поставя за цел да даде публичност на основните приоритети за развитие на туризма на територията на обособения район. Тя се стреми да предложи основните методи и начини за популяризиране на местния туристически потенциал, както и да обедини усилията на всички институции и организации, които работят за развитието на туризма в района на трите общини.

В разработването на концепцията са използвани набелязаните за развитие приоритетни области на общините Мирково, Чавдар и Челопеч. Бяха изготвени маркетингово проучване и анализ на потенциала и търсенето на продукта, базирани на резултатите от проведено анкетно допитване сред посетители на общините с цел туризъм. Идентифицирането на ресурсите способни да генерират доходи за местната общественост е една от основните цели при изготвянето на настоящата концепция. Документът следва да се подложи на широко обществено обсъждане със заинтересованите страни – местни власти; заинтересовани граждани и неправителствени организации; туристически сдружения и субекти, извършващи дейност в сферата на туризма; културни институции и организации; представители на местния бизнес и др.

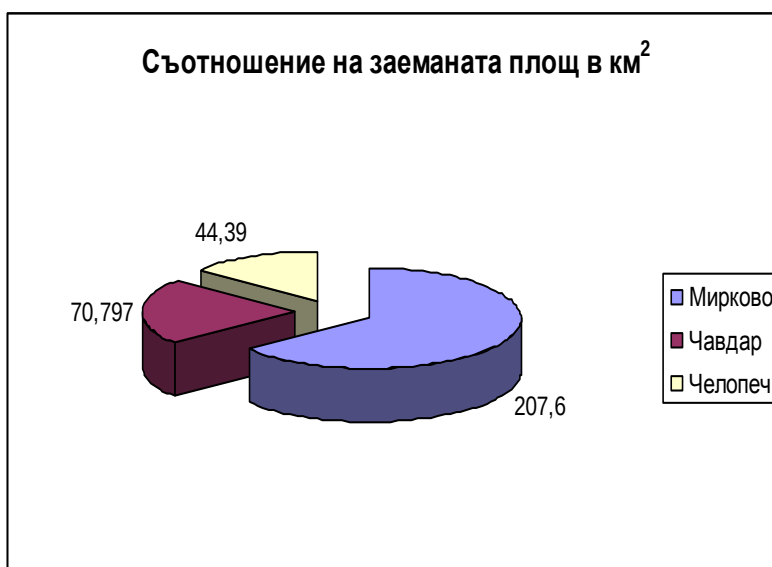
Туризмът би могъл да се превърне в един от важните сектори за развитието на местната икономика. Той може да генерира значителен икономически потенциал с оглед на забележителните природни и културно-исторически ресурси за развитие на селски, еко, културен и други форми алтернативен туризъм. Природните дадености в комбинация с антропогенните ресурси без съмнение ще предизвикват голям интерес у българските и чуждестранни туристи. Полагането на последователни усилия в посока на устойчивото развитие на туризма ще съдейства за съживяване на района и превръщането му в благонадеждно място за живот. Приносът на туристическия потенциал към местната икономика се доказва и чрез създаването на работни места. Стратегическите насоки при развитието на регионален туристически продукт подчертават необходимостта от интегриран подход към качеството, съсредоточен върху удовлетворяване на потребителите и основан върху икономическите, социалните и екологичните измерения, базирани на устойчивото развитие.

2. ОПИСАНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ

2.1. ОПИСАНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ТУРИСТИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗБРАНАТА ТЕРИТОРИЯ, КОИТО СА ОСНОВАНИЕ ЗА ОБОСОБЯВАНЕТО ѝ В ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН

2.1.1. ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ

Общините Мирково, Чавдар и Челопеч се намират в административните граници на Софийска област, в централните части на Република България и се отнасят към Югозападния район за планиране. Те се обособяват като самостоятелни общини през 1991 година, след разделянето на бившата община Средногорие на 6 самостоятелни административно-териториални единици: Златица, Пирдоп, Мирково, Челопеч, Чавдар и Антон. Предвид площта, която имат трите общини е оправдано причисляването им към групата на малките общини, както в Софийска област, така и в национален мащаб.

Общините са разположени на изток от София, в западната част на Златишко-Пирдопската котловина, като северната им граница попада върху южните склонове на Стара Планина, а южната – върху северните склонове на Средна Гора. Средните надморски височини за общините са съответно 715 м – Мирково, 570 м – Чавдар и 705 м – Челопеч. Близостта до столицата и Пловдив и възможността лесно да се прави връзка със северната и южната част на страната (жп линията София - Бургас и главен път E871 София – Карлово - Бургас) поставя общините в благоприятно комуникационно положение.

2.1.2. ГРАНИЦИ

Обособеният туристически район граничи на запад с общините Горна Малина и Елин Пелин, на изток със Златица, на север с Етрополе, а на юг с общините Панагюрище, Ихтиман и село Петрич (община Златица). От трите общини само Мирково се състои от повече от едно населено място (1 общински център и 10 по-малки села). Южната граница на туристическия район се явява и граница между две административни области - Софийска област и област Пазарджик.

Всяка една от трите общини има обща териториална граница с другите две, която обаче ги разделя по-скоро по административен признак, тъй като географски погледнато между техните територии има плавен преход без наличието на физически прегради, които да затрудняват добре развитите комуникационни и транспортни връзки помежду им.

2.1.3. РЕЛЕФ

Територията на общините се характеризира с голямо разнообразие на релефни форми, което от своя страна определя и структурните особености в отделните нейни части. Обособената територия, включваща от една страна планински масиви от Стара Планина и Средна гора, а от друга - част от котловинното поле, заключено между тях. Това създава предпоставки за развитието на фактори, формиращи изключително голямо многообразие от природни комплекси с висок екологичен статус.

Най-общо релефът тук може да се определи като котловинно-хълмист и в отделни части - планински тип релеф. Населените места се намират в западната част на Златишко-Пирдопската котловина, която спада към Задбалканските котловинни полета. Тези полета са разположени последователно от запад на изток и оформят сравнително тясна ивица между Стара планина и Средногорието.

Водеща роля в морфотектонското развитие на този район има Задбалканският дълбочинен разлом по южното подножие на Стара планина. Огъванията на денудационните нива по южния склон на Стара планина и северния склон на Средногорието са прераснали в разсядания, изразени в релефа, които са предначертали обхвата на Задбалканските котловини. В подножието на Стара планина е образуван мощен делувиално-пролувиален шлейф. Старопланинската „ограда“ на котловината е от палеозойски и горнокредни скали, стръмна и обезлесена. Средногорската „ограда“ има гранитна основа.

2.1.4. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Районът е изключително богат на природни ресурси, обезпечени от даденостите на релефа и географското разположение. Те създават предпоставки за влиянието на редица фактори, формиращи голямо многообразие от природни комплекси, които са от определящо значение за развитието на отрасъла на туризма. Голяма част от територията на общините са заети от естествени гори. В района се намира и уникалната природна забележителност “Казаните” близо до с. Чавдар, представляваща съвкупност от 5 малки водопада, които образуват своеобразни котли. Интересна природна атракция са “Портите”, разположени на някогашната граница между Княжество България и Източна Румелия. Внесено е предложение в МОСВ за обявяване местността около уникални скални образования известна под името “Фрън кая” за природна забележителност. Тя е разположена в землището на село Челопеч и се намира на около 1 500 м. северно от селото в южните склонове на Стара планина.

2.1.4.1. КЛИМАТИЧНИ РЕСУРСИ

Общините Мирково, Чавдар и Челопеч попадат в умерено континенталната климатична област и най-общо климатът тук може да се определи като преходно до умерено континентален, повлиян от географското разположение - Средна гора възпрепятства проникването от юг на средиземноморското климатично влияние. Континенталният характер от друга страна се смекчава от Стара планина, която служи като преграда за северните ветрове. Валежите са максимални през лятото и минимални през зимата, като най-голямо е количеството им през юни, а най-малко през февруари и март. Годишната сума е между 600 и 800 мм. По-голямата част от валежите пада във вид на дъжд, който понякога вали и през зимата. Снежната покривка се появява през декември, а покривката от последните снеговалежи се разтопява през втората половина на март. Образоването на снежни покривки е със средна продължителност от около 100 дни. Максималната ѝ месечна височина е 70 см и обикновено се достига през февруари. Средната стойност на относителната влажност е 66,7%. Температурите показват значителни колебания, което е типично за умерено континенталния климат. Характерни за района са по-меката зима и по-хладното лято в сравнение с другите райони на България, както и температурните инверсии, главно през зимата. Циклично през лятото се наблюдават горещини и понякога сериозни засушавания. Максималните температури са умерено високи и характерни за август. Средната годишна температура е 9,6° С. Зимата се отличава с отрицателни температури, като най-студеният месец е януари. Средните стойности на измерените температури през зимата са в амплитудата между - 2,9° С и - 8,4 ° С. Летните температури не са високи. Средната юлска температура е 20,2° С.

Доминиращ за района е североизточният вятър - 25% средно за годината. Средната годишна скорост на вятъра е 2.1 м/сек. Облачността е значителна, особено през зимата с изключение на по-високите места, където са измерени едни от най-продължителните периоди на слънчево греење за страната. За района не са изключение и поройните дъждове, както и бурните, макар и краткотрайни ветрове.

Друг важен фактор на климата са мъглите, които са характерни основно за периода октомври – март. Образуването на слани през средния и късен есенен период са типични за района. Облачността е по-значителна през зимата.

➤ **Описание на климата по сезони:**

- Зимата започва в края на ноември и продължава до средата на март. През този сезон от североизток най-често нахлуват студени въздушни маси, които предизвикват силни застудявания и често снеговалежи.
- Пролетта обикновено започва през втората половина на март и продължава до средата на юни. През този сезон преобладава нахлуването на влажни въздушни маси от запад. Понякога настъпват засушавания, дължащи се на нахлуването от юг на сухи субтропични въздушни маси.
- Лятото започва от втората половина на юни и продължава до края на септември. Този сезон е характерен с развитието на кълбеста облачност и падането на краткотрайни поройни валежи, придружени с гръмотевични бури и градушки. Характерен е и антициклоналният тип време - безоблачно време и силни горещини.
- Есента е сравнително кратка и се характеризира с голяма преходност във времето. На западните и северозападните ветрове се дължат продължителните валежи. По-редки са случаите с антициклонален тип време - настъпват късни есенни горещини. През есента за кратко време настъпват застудявания, придружени от слани.

2.1.4.2. ПОЧВЕНИ РЕСУРСИ

Като част от Средногорския агроекологичен район, територията на общините Мирково, Чавдар и Челопеч се характеризира с изключително голямо разнообразие на почвения състав:

- **Ранкери** (известни още като **планинско-ливадни** почви). Това е хумусно-силикатен тип почви, които спадат към класа на хумусно-акумулативните почви с профил А – С. Разположени са по стръмните склонове и платовидни била на границата на общините Мирково и Челопеч със Старопланинския пояс. Образуват се под тревиста, плътнотуфеста растителност, представена от картъл, острици и власатки. Срещат се храсти от хвойна, боровинки и др. По дълбочина този тип няма текстурна диференциация. Преобладават първичните минерали, съставът на които зависи от почвообразуващата скала. В иловата фракция преобладават глинестите минерали от групата на хидрослюдите. Реакцията е преобладаващо киселинна, причинена от високия процент обменен алуминий. Тези почви в достъпните си части се ползват преобладаващо за пасища и ливади. Тревният състав обаче е неблагоприятен. За подобряване на плодородието следва да се води борба срещу водната ерозия. Така например не трябва да се допуска прочистването от хвойнови и други храсти чрез изгаряне, защото на местата, лишени от растителност започва усилен процес на водна ерозия.
- **Кафяви-горски почви** (Cambisols). Разпространението им в района е ограничено, като изключим отделни зони около южните граници на община Чавдар. Преобладаващата част от тези почви са заети с гори и се отнасят към горския фонд. Климатичните и релефни условия благоприятстват образуването и развитието изключително на горска растителност (чисти букови гори, или смесени с дъб, бреза клен и други). Там където горската растителност липсва, терените са заети с тревиста, под която са се образували вторично затревените кафяви горски почви. Този тип почви се формират предимно от елувий или елувиално-делувиални изветрителни материали от различни твърди скали, предимно кисели – гранити, гранодиорити, риолити, кристалинни шисти, пясъчници и други. В хумусния хоризонт, където се съдържа значително количество хумус, се образува и по-голямо количество железно-хумусни комплекси, поради което и цветът на този хоризонт при естествени условия е обикновено по-кафяв от лежащия под него метаморфен хоризонт. В зависимост от хумусното съдържание (цвета на хумусния хоризонт) този тип почва може да се раздели на светли и тъмни.

В района преобладават светлите кафяви горски почви. Те имат лек механичен състав – най-често са леко до следно песъчливо-глинести. Не се наблюдава видима диференциация на глината в дълбочина. Имат добър въздушен режим (аерация), дори и във влажно състояние. Бързо се отцеждат от водата и по-лесно се затоплят. За запазване и възстановяване на плодородието им са необходими комплексни технически мероприятия, като укрепване на поройни дерета, терасиране, намаляване на обработката, създаване на тревни буфери и други.

- **Канелени горски почви.** Заемат по-голямата част от котловинното поле, ниските хълмисти и предпланинските зони, отнасящи се към териториалните единици на общините Мирково, Чавдар и Челопеч. В растително отношение зоната на канелените горски почви може да се причисли към растителния пояс на ксерофилните и термофилни дъбови гори. Наред с дъба е разпространен и келявия габър, както и някои храстови формации – драката, люлякът, смрадликата и др. горската растителност е силно разрежена и значителна площ от територията се пада на тревистата формация (садина, белизма, велизийска власатка, луковична ливадина и др.). Почвообразуващите материали на тези почви най-често са плиоценски и старокватернерни червеноцветни отложения. Сред основните почвообразуващи скали и минерали са мраморът, различни варовици, андезити, диорити, гранити кристалинни шисти, биотит, авгит, амфибол и други.
- **Излужени канелени горски почви (Chromic Cambisols).** Формират се върху богати с карбонатни материали зони, както и върху плиоценски отложения. Те имат добре изразен хумусно-акумулативен хоризонт (25-30 см) и често осъществяват прехода към смолниците. Като цяло този тип почви са доста глинести. Минералогичния състав включва най-устойчивите на химично изветряне материали – кварц, фелдшпати, безцветни слюди. Има наличност и на оцветени в червено хидроокиси. Хумусът има благоприятен състав и високо качество, но количеството в района е силно намаляло, поради дълготрайното използване на тези почви. Поради глинения си състав и значителното обезструктуриране физикохимичните свойства на тези почви не е особено добър. При дъжд орницата се приплесква, а при изсъхване може да се напука и да образува кора. Ето защо при обработката на тези почви те показват голямо съпротивление и повишават енергоемкостта. За възстановяване на почвената структура е необходимо органично торене, подходящо редуване на културите, заораване на следжътвени остатъци и т.н.

- **Делувиално-пролувиални почви (Koluvium).** Те заемат северната и централната част на долинната зона. Образуват се върху склонови наноси в подножията на планините, там където започват котловините. Почвообразуващите материали са делувиалните наноси, представляващи смес от почвен и изветрителен материал, ерозиран от намиращите се по-високо почви и пренесен от поройните потоци. Естествената растителност е главно тревиста. Това са млади почви, при които хумусния хоризонт е в начален стадий. Подходящи са за отглеждане на етерично-маслени култури, малини и в отделни случаи на окопни култури.
- **Алувиални почви (Fluvisols).** Заемат части от заливната тераса (лъката) на реките и са разположени от двете страни по продължение на речното корито. Алувиални почви се наблюдават около реките Тополница, Смолска, Воздол, Буновска, Гарван дере, Воден, Селска, Бревенска и други. Растителността е ливадна и слабо развита. Почвообразуващият материал е речен нанос, най-често песъчлив, като от горното течение на реката към долното става все по-фин. Този тип почва има слоест строеж, поради отлагането на наноса през различни периоди при разливането на реките. Тези почви са съвсем млади в начален стадий на развитие. Тяхната еволюция зависи от промяната във водния режим на територията. Много ниско съдържание на хумус (1 до 2%). Реакцията им е слабо алкална при карбонатните основи. Имат добра водопропускливост (силна порьозност) и лек механичен състав.
- **Антропогенни почви (Anthrosols).** В резултат от човешката дейност в района са се оформили зони с деградирани почви. Най-разпространените от тях са градинските, риголваните, изгребаните, препокритите, насипните. Немалка част от типичните за тази част на страната почви са подложени на ерозионни процеси. С подходящи технически и агротехнически мерки обаче, може да се ограничи развитието на тези процеси.

2.1.4.3. ВОДНИ РЕСУРСИ

Хидроложката мрежа в района на общините Мирково, Чавдар и Челопеч е изградена от планински реки и дерета, по-голямата част от които водят началото си от потоци и извори, разположени в южния склон на главното планинско било на Стара планина. Речните долини са с "V" образни напречни сечения и сравнително добре очертани надлъжни долинни дъна.

Територията на общините попада във водосборния басейн на река Тополница /ляв приток на р.Марица/, която отводнява района чрез вливащите се в нея няколко сравнително малки реки (Смолска, Воздол, Селска, Челопешка, Илинденска, Буновска, Мирковска, Кьой дере, Чуговишко дере, Чам дере, Каменишка, Гарван дере). Пълноводието им е през периода април - юли, а най-ниските води се наблюдават август – октомври.

Географското положение на общините определя общия фон на който се формират речните води в района. Вътрешногодишното разпределение на оттока се обуславя от валежния режим и се характеризира с основно пълноводие от февруари до м. юли; лятно-есенно маловодие – от август до октомври и преходно /зимно/ пълноводие - от м. ноември до м. февруари. Най-голям е отточният обем през зимния хидроложки сезон. За времето от февруари до юли протичат около 41.7% от сумарния годишен отток, докато през лятно-есенния хидроложки сезон отточният обем е незначителен - 16% от сумарния годишен обем. Водният потенциал е незначителен. Подпочвените води са преобладаващо инфилтрационен тип, като се подхранват от атмосферни валежи и стичащи се по склоновете повърхности води.

В района има изградени и няколко микроязовира, характеризиращи се със сравнително малка проточност и използвани основно за нуждите на населението. Чрез тях се осигурява напояване на селскостопански земи, промишлено водоснабдяване, водопой на добитък. Питейната вода за населението в региона се осигурява по гравитачен път от планински водохващания, изградени по южните склонове на Стара планина.

2.1.4.4. БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ И БИОГЕОГРАФИЯ

Определянето на биогеографските пространствени единици на района се основава от една страна на предпоставките, които обуславят разпределението на биотата (климат, релеф, географско разположение, геологичен строеж) и, от друга, на отделните исторически обособени флористични и фаунистични групи. Необходимо е също така да се отбележат редките (изчезващи) видове, за да се отрази състоянието на биоразнообразието в района на трите общини.

Умереноконтиненталният климат е благоприятен за разпространението на северна биота и намалява силно възможността за заселването на южни елементи. За района са характерни европейско-сибирските, средноевропейските, холарктичните и холопалеарктичните видове, както и доста степни форми в обезлесените територии, примесени с немалко субмедитерански видове.

Територията на разглежданите общини се характеризира с млада биота, която се е разпространявала и развивала през кватернера. Палеоендемични и терциерни реликти тук почти липсват, тъй като по онова време тези зони са били дъно на терциерни езера.

Съгласно класификацията на биогеографските райони, територията на общините Мирково, Чавдар и Челопеч спада към Софийско-Радомирския подрайон на Северно-Българския биогеографски район. Това е територия, която в миналото е била земеделски, а понастоящем интензивен индустриален център, силно повлиян и изменен биотично. В растителната покривка доминират тревистите съобщества, а горските формации са главно мезофитови габъррови и горунови гори от средноевропейски тип, както и букови гори, понякога примесени със смърч. Установяват се също така останки от някогашни гори от комат дъб, летен дъб, клен, шестил, явор, бряст, едрolistна и бяла липа, черна елша и изолирано от черен бор.

Ендемични видове за района са *Verbascum jordanovii* (йорданов лопен) и *Dianthus urumoffii* (урумов карамфил). Само тук се срещат в България и редките видове *Fritallaria meleagroides* (шахматовидна ведрица; евросибирски вид), *Rubus macrophyllus* (едролистна къпина; Северо-западна и Средна Европа) и *Trifolium rubens* (рубинова детелина; южната половина на Европа). Наскоро са изчезнали холопалеоарктичният вид *Hammarbia paludosa* (блатна хамарбия) и видовете *Aldrovanda vesiculosa* (алдрованда) и *Caldesia parnassifolia* (парнасиеволистна калдезия).

Във фауната, подобно на флората, господстват северни елементи. Видовия състав на земноводните, влечугите и бозайниците не показва особени различия от териториите на север от разглеждания район. Орнитофауната е добре проучена. Зоната на трите общини, като част от Софийските котловинни полета играе важна роля при миграцията (елемент от миграционния път), зимуването и гнезденето на много водолюбиви видове птици от началото на кватернера, когато след оттичането на плейстоценското езеро през образувалия се Искърски пролом тук се е оформил благоприятен, петнисто оводнен ландшафт. В района са регистрирани общо 284 вида мигриращи, гнездящи или зимуващи птици. Учените смятат, че района се обитава от редица редки таксономични групи. Такива са някои видове от групата на водните бръмбари (*Haliphus*; *Hygrotus*; *Hygrobia*; *Graptodytes*; *Acilius*), листояди (*Donacia*), хоботници (*Larinus*; *Dorytomus*), ручейници (*Agryphia*), редки земноводни като жабата чесновница (*Pelobates*), саламндъра (*Salamandra*), няколко вида влечуги и бозайници (от групата на прилепите и едрите бозайници). В миналото района е обитаван и от остроумцунестата усойница (*Vipera ursinii rakosiensis*), която се смята за изчезнал подвид, тъй като последно за уловен жив екземпляр се съобщава през 1934.

2.1.5. АНТРОПОГЕННИ РЕСУРСИ

Общините Мирково, Челопеч и Чавдар предоставят многообразие от антропогенни ресурси, което в комбинация с природните условия, позволява създаването на разнообразен и комплексен туристически продукт. Съчетаването на богато историческо минало със запазени автентични традиции, основани на езически и религиозни празници и обичаи, създава неповторима атмосфера. Тя предава на трите общини единен културно-исторически облик, който създава възможности за активно сътрудничество на регионално ниво.

Местността пази исторически доказателства от различни епохи – траки, римляни, византийци, българи. За това свидетелстват древни крепости, могили, множество църкви. Облагородяването на пътната инфраструктура улеснява достъпа до тези забележителности, което предопределя повишаване туристическия интерес към района.

Активния културен и социален живот на общините е представен с множество събития – честване на празници, ритуали, карнавали. Открива се устойчива тенденция в ежегодното им организиране с подкрепата на местните власти и засиленото участие на местната общност. По този начин се запазва автентичността и уникалността на честванията. Те също биха могли да бъдат притегателна сила за представители на разнообразни туристически профили с разнородни интереси и потребности.

2.1.5.1. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ОБЕКТИ

Културната дейност в общините се поддържа и развива от читалищата. Към тях са организирани множество самодейни състави, които участват в честванията на различни празници. В тях се включват хора от различни възрасти и пресъздават българските традиции в музиката, обичаите, костюмите и християнската религия.

Читалища на територията на Община Мирково:

- Читалище “Христо Ботев” – село Мирково,
- Читалище “Светлина” – село Буново,
- Читалище “Отец Пайсий” – село Смолско
- Читалище “Любен Каравелов” – село Каменица.

Читалище „Христо Ботев“ в село Мирково е изпълнено със самодейна история, която продължава до наши дни. В реновираната му сграда се помещават библиотека и киносалон. Към него са сформирани няколко самодейни състава: стари градски песни, театрален състав, детски вокален фолклорен и естраден състав, школа по синтезатори. Малък паметник с параклис към него в центъра на селото, в близост до площад Хармана, увековечава жертвите, дадени от мирковчани в Руско-турската Освободителна война.

Библиотеката на читалището е изградена ведно със създаването на читалището. Фондът ѝ се състои от 18 500 тома книги, засягащи всички сфери на знанието. Читателите ѝ са 310, по-голямата част от които са ученици и студенти. Тя е една от най-богатите библиотеки в Средногорския район, която обслужва не само жители на Мирково, но и много читатели от района.

На сцената на театърът с над 125 годишна история са играни: „Сан Стефански мирен договор“, „Хубавата Богданка“, „Две майки“, „Наследници“, „Опечалена фамилия“, „Без вина виновна“, „Без нея“, „Последната болярка“, „Карнавал“, „Двубой“, „Селска история“ и много други. Изнасяни са множество едноактни сценки и интермедии. Фолклорният състав е създаден през 1986г. Самодейците са редовни участници в националните събори в гр. Копривщица, местни и районни празници и телевизионни предавания. Пресъздавани са обичаите: „Гергьовден“, „Седянка“, „Сватба“, „Бъдни вечер“, „Пеене на пръстените“ и др. Групата са стари градски песни „Росен Здравец“ има в репертоара си над 60 песни. Имат изяви във фестивали на градската песен във Велико Търново (2000, 2001, 2002 г.), Кюстендил (2008) и Стара Загора (2009 г.) В детската вокална група „Щурче“, създадена през 2000 г. участват над 20 деца. Репертоарът е изключително богат на детски, естрадни и чужди песни.

Народно читалище „Труд и постоянство“ в село Челопеч има над стогодишна история. И днес в него танцуват и пеят стари и млади с ентузиазъм. Женската певческа група за обработен фолклор донесе златен приз от участието си в международен фестивал за автентичен фолклор „Софийска пролет“. Професионални хореографи развиват уменията на децата от ансамбъл „Българче“ и групата за модерни танци, чиито изпълнения са познати не само на челопечени.

Читалище „Надежда“ в село Чавдар е основано през 1909 г. като първоначално се е помещавало в малка стаичка, където грижливо са събирани първите книги от бъдещата библиотека, която в момента притежава над 24 000 тома (интересен документ за бита на чавдарчани е книгата на родения и израсъл в селото Тодор Стаменов „Горчиво щастие“).

В периода 1933 – 36 г. е построена нова сграда със средства на чавдарчани, която през 2005 г. е отресторирана основно и придобива сегашния си вид. Към него са сформирани и първите в селото хор и танцова трупа през 1956 г. и още със създаването си стават републикански първенци в зала “България”. Женският хор съществува и до днес под името “Китка”.

Интересна културно-историческа забележителност в село Мирково представлява първата пивоварна фабрика в България, построена от Иван Маслев през 1878 година. Икономическите условия по онова време налагат преместването ѝ в София, през 1883г., като тя става част от „Солни пазар“. Сега от фабриката не е останало много, но в съседство е отворена малка бирария, която напомня миналото.

2.1.5.2. АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ОБЕКТИ

Предмет на археологията са преди всичко човекът и предметите, оставени от многобройни цивилизации и култури, живели в различни епохи на Земята. Разглежданата местност разполага с находки, наслоени с хилядолетия, които дават информация за хората, населявали региона – траки, римляни и византийци и българи. Част от находките се помещават във фонда на Археологическия музей в град София.

На територията на Община Чавдар се намира селищна могила (2,5 км югоизточно от селото). Селищната могила е висока 3,50 м и заема площ от около 4 декара. Тя е била оградена с насипен вал широк 1,50-2 м, който защитавал селището от запад, север и изток. Южната страна на селището е била предпазвана от реката. Поради благоприятните условия, животът в местността, макар и с известни прекъсвания, е продължил от ранния неолит до ранното средновековие. Открити и възстановени са съдове от тази епоха, които за съжаления не са изложени в експозиция.

Община Чавдар е разработила и изпълнява проект за създаване на Археологически парк Тополница в местността „Света Петка“. Той е от изключително значение за реализиране на туристическия потенциал на общината. В изграждането му са включени :

- Създаване на Археологически парк „Тополница“ с 6 неолитни жилищни сгради и място за работилници за обработка на кожи, за производство на каменни оръдия и керамика;
- Създаване на Археологически център (сграда за експозиция) – ще се състои от една изложбена зала, в която ще бъдат изложени експонатите от разкопките, които са правени в Чавдар преди 20-30 години, както и някои други експонати;

- Изработване на Маркетингова стратегия и информационно-рекламни материали за привличане на туристически поток към Археологически парк „Тополница“, включващи: дипляни, документален видеофилм за неолитната цивилизация „Тополница“, брошури с информация и снимки за неолитно селище на български и английски език.

В землището на село Каменица (Община Мирково) се откриват основите на две крепости – „Св. Георги“ на връх западно от Каменица, обграден от високи стени. Другата – „Градището“ се намира в южната част на планински хребет.

2.1.5.3. ПАМЕТНИЦИ ОТ ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ

Интересен и малко известен исторически паметник, свързан с Освобождението на България, се намира на връх Баба в местността Баба над село Буново. Паметникът е за загиналите през декември 1877 година над 840 руски и български войници, участвали в Руско-турската война. Те измръзват затрупани в снега при преминаването на Стара планина. Войските са водени от ген. Виктор Дандевил. В свой доклад до генерал Гурко пише: „Изпратете ме да се бия с дявола, но не и с виелиците на 5 000 фута височина на връх „Баба“. На паметната плоча пише: „Тук, на 28 и 29 декември 1877 колона руски воители под командването на ген. Дандевил премина Балкана от Етрополе към Буново. В похода взеха участие и 720 души българи, а в снежната буря са загинали за нашата свобода 841 войници и 18 офицери.“ На обратната страна на паметника са изписани пророческите слова на ген. Гурко: „Ще минат години и нашите потомци, посещавайки тези дивни планини, с гордост и тържество ще кажат, че тук са минали руските войски и са възкресили славата на Суворовските и Румянцевските богатири“.

Множество са паметниците, които жителите на населените места от Мирково, Челопеч и Чавдар са изградили и в по-нови дни, почитайки паметта на далите живота си за свободата на България. Наскоро в Община Мирково бе съграден и паметник на Васил Левски, като всяка година стотици се прекланят пред подвига на апостола на свободата.

2.1.5.4. РЕЛИГИОЗНИ ХРАМОВЕ

На територията на Общините Мирково, Челопеч и Чавдар се намират над 10 църкви, параклиси и християнски храмове, които са били пазители на българската идентичност в продължение на стотици години. С почти всяка от тези забележителности е свързана история, която напомня за героичното минало на местността. Не случайно и до днес християнските празници са на особена почит сред хората в района.

В землището на Община Мирково се намират няколко църкви, по-интересните от които са:

- Църква “Свети Великомъченик Димитрий” в село Мирково е построена през 1834 г. от трънските майсторите Минко и Дело. Църковните иконите са дело на Давид Зограф, Иван Неделков и Иван Стоянов Зографски в периода между 1850-1860 г. Днес църквата е една от малкото в България с позлатено кубе;
- Комплекс-параклис “Свети Равноапостоли Константин и Елена” се намира в местността Таушаница” в село Мирково. Място, на което е построен комплексът, е обитавано още от тракийски времена, когато през 13 век се е издигал параклис с ограда и църковни помощни пристройки. Интересно е да се отбележи, че тук се събират границите на трите общини /Чавдар, Мирково и Челопеч/. До параклиса има малка чешма, откъдето се открива живописна гледка към равнината;
- Църква “Въведение Богородично» в село Смолско (Община Мирково) е построена 1859г. от Ганчо Трифонов. По-късно е включена в списъка на паметниците на културата. Реставрирана е през 2005 г.;
- Манастир „Свети Георги” в село Смолско (Община Мирково), възстановен през 2011г. ;
- Църква „Света Петка” в село Каменица (Община Мирково);
- Църква „Рождество на Пресвета Богородица“, построена през 2002 година, изписана по православния канон от художника Йордан Шентов, която се намира в село Бенковски (Община Мирково);
- Храм „Свети Теодор Тирон” в село Буново (Община Мирково).

Важни религиозни храмове на територията на Община Чавдар са:

- Параклис „Света Петка“, край село Чавдар. Комплексът е построен през 2008г. с помощта на жителите на селото и на родолюбиви дарители;
- Една от най-старите сгради в селото Чавдар е църквата „Свети Архангел Михаил“, построена през 1883г. от майстор Никола Смоленов от село Смолско, благодарение на доброволни помощи и дарения, подобно на читалището. Дърворезбите са изработени от самоковски еснафи в годината на построяването, а иконостасът е дело на майстор Филип Зограф от Копривщица. Интересни са стенописите и иконите, изрисувани от дядо Йото Зографа (Иван Неделев) от село Макоцево, които също са в духа на самоковската школа.

Религиозни забележителности в Община Челопеч:

- Църква „Свети Николай Мирликийски Чудотворец“ в Челопеч е построена през 1835 г. В нея се съхраняват ценни църковнославянски книги, върху страниците на една от които има приписка за първото честване на празника на светите братя Кирил и Методий на 12 май 1853г.. Свети Николай Мирликийски Чудотворец е покровител на моряците, пътешествениците, търговците и банкерите. Храмовият празник на православната църква „Свети Николай Мирликийски“ се чества на 6 декември.

Наличието на голям брой християнски храмове, направените инфраструктурни подобрения, както и активното включване на църквата в обществения живот на общините, създава условия за религиозен туризъм. Той е вече факт за региона, но съществува потенциал за развитие и привличане на повече туристи чрез прилагане на специално разработена маркетингова стратегия и реклама.

2.1.5.5. МЕСТНОСТИ ОТ ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ

Района около хижа „Чавдар“ има интересно минало – през 18 век по тези земи са бродели смели хайдути. В тази околност е водила победоносен битка с турците и четата на Панайот Хитов и Филип Тотю, с байрактар – Васил Левски. Руски войници от армията на генерал Гурко преминават Балкана именно тук през зимата на 1877-1878 г.

2.1.5.6. ЕТНОГРАФИЯТА КАТО РЕСУРС ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Етнографията се занимава с изследването на обичаите, традициите, бита, културата, семейните и родови взаимоотношения и вярвания в различните исторически периоди в развитието на различни общества. Един от най-интересните обичаи за региона е свързан с кукерството, който води началото си от преди повече от 8000 години, а при траките се празнува по време на дните на тракийския бог на веселието Дионисий и посрещането на тяхната Нова година по време на “Сирни Заговезни” или така наречената земеделска нова година, свързана със заораването на нивите. Кукерството празнува отминаването на зимното мъртвило и настъпването на лятното плодородие. В региона на трите общини, кукерите излизат основно по Сирни Заговезни, през месец март. Кукерите се обличат със смесица от мъжки и женски дрехи и страшни маски, окачат по себе си звънци и хлопки, и носят мечове или тояги, за да изплашат и прогонят безплодната зима и злите духове и орисници, та да дойде пролетта и да е плодородна настъпващата стопанска година.

Главните действащи лица в кукерската дружина са Цар, Момък и Невеста или Баба и Дядо, и кукери. Те имат двуколка или каруца, в която возят Царя; рало, с което разорават земята обредно; крина, пълна със зърно, което царят засява; дървени мечове, боздуган и кросно, които се възприемат като подобия на мъжкия член; кукла. Макар и с различия, в миналото обичаят съдържал следните общи за цялата страна действия: Кукерите, само неженени мъже, предвождани от Цар в зряла възраст, който трябва да има семейство, челяд и имот, се събират на хорището на селото, откъдето, начело със свирачите, обикалят къщите с наричания за здраве и благополучие. След обиколката по къщите дружината, следвана от цялото село, се връща на мегдана, където разиграва старинния си обряд. Кукерите се стремят с движения и дрънчене на звънците си да изплашат злите сили.

И в трите общини има действащи кукерски клубове, които участват в в голяма част от събитията от културния календар:

- Детски кукерски клуб „Златните мечки” – Челопеч към сдружение „За един по-добър живот” съществува повече от 3 години, като от началото на 2008 г. се обособява като самостоятелна единица към Сдружението. Целите и задачите, които си поставят членовете на Клуба са възраждането, съхранението и обогатяването на красивите български и челопешки традиции и особено тези, свързани с обичая Сирница. От началото на 2008-ма година досега клубът има няколко участия и много завоювани медали.

- Сдружение „Кукерски клуб златното руно – Челопеч“ – създадено е през 2008г. под формата на сдружение с нестопанска цел. Целите на клуба са да съхранява българската традиция и култура и съдейства за популяризиране и утвърждаване на обичая „Сирница“ и други народни обичаи, да координира и оценява подготовката, участието и представянето на членовете на сдружението на карнавали, празници и фестивали на кукерските и маскарадни игри в страната и чужбина, да съдейства и насърчава всички форми на включване и организиране на участие на членовете на сдружението свързани с традицията на обичая „Сирница“ и други народни обичаи.

Освен традиционните кукерски обичаи, туристически интерес за Община Мирково представлява и клуб „Поп Недельо“. Териториален клуб „Поп Недельо“ – с. Мирково от Национално дружество „Традиция“ е първият, учреден в региона и създаден през 2000г. Клубът е приел името на мирковчанина поп Недельо Иванов, кръстоносец на Хвърковата чета на Георги Бенковски във времето на Априлското въстание от 1876 г. Членовете му се занимават с издирване, съхраняване, реставрация и популяризиране на български старинни облекла, огнестрелни и хладни оръжия и приспособления към от времето на Българското възраждане. Те се представят при участия в ритуали и възстановки на събития от българската революционна и бойна история с автентични облекла на хайдути, които са на възраст повече от 150 години. Участвали са в прояви със сродни клубове от страната при пресъздаване на битки и сражения в гр. Панагюрище, в историческата местност „Оборище“, Дряновския манастир, във възстановка на боевете за защита на Самарското знаме край гр. Стара Загора, сраженията на връх Шипка, Шумен и др.

На територията на Община Чавдар съществува и Младежката неправителствена организация – сдружение «Бъдеще за Чавдар». Тя възобновява традиционните празници Коледа, Сирница и «Камилата», която е характерна за района.

Към част от читалищата в региона има създадени танцови и вокални ансамбли, които връщат към живот традициите в тази насока:

- Танцов състав „Българче“ – Челопеч;
- Женски танцов състав и женска вокална група за обработен фолклор към НЧ „Труд и постоянство1901 – Челопеч;
- Танцов състав при читалище "Христо Ботев 1884" – Мирково;
- Дамски хор „Китка“ – Чавдар – състои се от 18 дами, жителки на общината. В дългогодишната си история те са получили 2 златни и 2 сребърни медала от фестивала за народно творчество в гр. Копривщица и над 50 грамоти.

2.1.5.7. АТРАКЦИИТЕ КАТО РЕСУРС ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Туристическите атракции в района на общините Мирково, Челопеч и Чавдар са свързани с много празници – религиозни и местни, пресъздаващи историята и бита на хората. В културния календар преобладават събори, концерти, пресъздаване на моменти от историята на страната. В повечето събития участват самодейни групи и състави към читалищата. Празниците са ежегодни и се реализират основно с подкрепата на местната община и жителите на селото.

Ежегоден културен календар – Община Мирково:

- Традиционни събори в село Мирково – първа събота след Великден; в село Смолско – 29 юни /Петровден/; в село Буново – първа събота на месец октомври; в село Каменица – първа събота на месец септември; в село Бенковски – първа събота след “Св. Дух”;
- Местни обичаи, свързани с религиозните “Рождество Христово” и “Сирни заговезни”; - кукери самодейци
- Традиционно пеене на пръстени на 1 януари;
- Пролетен карнавал на маските в село Мирково и село Буново;
- Културни мероприятия, свързани с чествания на официални празници и годишнини;
- Празнична програма по случай 3 март;
- Празничен концерт на учебните заведения по случай 24 май;
- Общински преглед на самодейните състави – месец май;
- Полагане на цветя на паметниците и паметните плочи на загиналите за освобождението на България на 2 юни;
- Месец декември – месец на културата, организиран от читалище “Христо Ботев”

Ежегоден Културен календар – Община Челопеч:

- „Наричане на пръстените” – народен празник;
- „Ивановден” – пресъздаване на обичая за празника;
- “Сирни заговезни” – народен празник и карнавал с кукери;
- “Тодоров ден” – Първата събота след Сирница, в местността „Под тарлъка” ежегодно се организира надбягване с коне. Категориите са традиционни: кушия, надбягване с каруци, надтегляне и майсторско управление;
- Събор “Пресвета неделя”. Всяка година Челопеч празнува своя празник в местността “Корминеш”, който се свързва с християнския “Пресвета Неделя”. На него се извяват фолклорни групи и самодейни състави от региона и цялата страна;
- „Пеене на пръстените” – пресъздаванена обряда и народно веселие;
- Празник на хижа “Мургана” – организиран всяка година съвместно от община Челопеч и Туристическо дружество “Мургана”.

Ежегоден културен календар – Община Чавдар:

- Празникът на Община Чавдар се провежда на първата събота след Великден в местността “Света Петка”;
- Гергьовден се празнува хората в селото всяка година в параклиса “Свети Георги”;
- Отбелязват се традиционни празници за община Чавдар;
- От 2008 година се провежда културния празник “Да запеем заедно песните на Средногорието” в местността “Света Петка”, където се събират танцови и певчески състави от целия район.

Други атракции:

- Регионът е богат на язовири и рибарници, които предлагат чудесни условия за риболовен туризъм – язовир "Радин извор" и "Каменна могила" в село Мирково, язовир "Смолско" в село Смолско и язовир "Исин пунар" в село Бенковски; язовир "Качулка" – Община Челопеч. Красивата и чиста природа в околността правят тези места идеална атракция за туристите.
- Бънджи скокове - Най-високия железопътен мост на Балканите се намира по пътя за село Буново. Мостът е с височина 30м. и преминава над Буновска река като част от Подбалканската жп линия. От там ежегодно се организират бънджи скокове.
- Галерии - Новооткрита е художествена галерия в Мирково, където се представят творби на Йордан Шентов. Той е роден в село Бенковски, Община Мирково. Художникът е един от най-големите съвременни майстори на икони. Творбите му са признати за оригинални по цял свят. Оригинални са, защото са плод на неговата лична интерпретация на средновековни икони, като предпочитанията му са към ранните стилове от XI-XVII век.
- Спортни съоръжения - Спортен комплекс „Хармония“ в Челопеч, разполага с модерно оборудвани фитнес зали, зала за тенис на маса, сауна, баскетболна зала и много други възможности за пълноценно спортуване.

2.1.6. НАСЕЛЕНИЕ И СЕЛИЩНА СТРУКТУРА

Общините Мирково, Челопеч и Чавдар се намират в Югозападния район за планиране на България в административните граници на Софийска област.

А. Селищна мрежа

ОБЩИНА МИРКОВО

Общината е разположена на 62 километра на изток от град София, в западната част на Златишката котловина, като северната ѝ граница попада върху южните склонове на Стара планина, а южната - върху северните склонове на Средна гора. На запад общината граничи с общините Горна Малина и Елин Пелин, на изток - с Челопеч и Чавдар, на север - с Етрополе, а на юг - с Панагюрище, Ихтиман и село Петрич /община Златица/.

Общината е разгърната на площ от 207,6 кв.км и включва 10 села, от които по големи са с. Мирково, с. Смолско, Буново, Каменица и Бенковски. Административен център на общината е с. Мирково.

- с. Мирково – разположено е в западната част на Златишко-Пирдопското поле. Територията на селото е 209 кв. км. Село Мирково е административен център и община на селата с. Смолско, Буново, Каменица и Бенковски.
- с. Смолско - намира се в западната част на Пирдопско-Златишката котловина и е част от Средногорската селищна система. Селото е се разпростира на площ от 51.738 кв км. Територията на с. Смолско граничи на изток с територията на село Петрич, на запад със село Раковица и Байлово, на юг със село Каменица, а на север с Мирково.
- с. Буново – селото е разположено в най-западния край на Златишкото поле. В Буново има вилна зона с изградени нови, съвременни вилни жилища. Селото придобива курортен вид.
- с. Каменица – намира се в тясна котловина в Ихтиманска средна гора, на 5-6 км. от с. Петрич в западна посока. Отстои на 35 км на югозапад от град Пирдоп, на север граничи със с. Смолско.
- с. Бенковски - селото се намира в близост до главния подбалкански път София – Бургас и граничи със селата Петрич и Смолско

ОБЩИНА ЧЕЛОПЕЧ

Община Челопеч е разположена върху южните склонове на Стара планина на обща площ от 44,39 кв.км. Състои се от едно населено място – село Челопеч. В съседство са общините Златица, Чавдар, Мирково и Етрополе.

ОБЩИНА ЧАВДАР

Община Чавдар се състои от едно населено място – с. Чавдар, с територия 70.79 кв.км. Селото се намира в Златишко-Пирдопската котловина със средна надморска височина 570 м., като на север граничи със Стара планина, а на юг навлиза в Средна гора. Разположено е на 3 км южно от главен път I-6 (София – Бургас), осигуряващ пряк достъп до столицата и други региони. Община Чавдар е една от най-малките общини в България.

Б. Население

Общият брой на жителите на община Мирково към 01.02.2011 г. (след последното официално преброяване на населението на РБългария) е 2 540 души. Основната част от населението е съсредоточено в с. Мирково (1664 души или 65.5%). На следващо място по брой жители са: с. Буново (349 души или 14%), с. Смолско (298 души или 12%), с. Бенковски (133 души или 5%), с. Каменица (64 души или 2.5%). Населението в Община Чавдар наброява 1272 жители. Общият брой на жителите на община Челопеч е 1473 души.

Броят на жителите на трите общини представлява 2.1 % от населението на Софийска област (247 489 бр. души).

Естествен и механичен прираст на населението в трите общини:

Естественото движение на населението оказва влияние върху динамиката на населението и неговата полово-възрастова структура и е основна предпоставка за формирането на жизнените и трудови възможности на дадено населено място.

Данните от таблиците по-долу са за 2010 година и показват намаление на населението в общините, което се дължи на негативната комбинация от ниска раждаемост и отрицателен миграционен поток. Стойностите обаче са близки до тези на средните за страната.

ЕСТЕСТВЕНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРЕЗ 2010 Г. ПО ОБЛАСТИ, ОБЩИНИ И ПОЛ

Области	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	всичко	момчета	момичета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общини									
Мирково	19	6	13	99	54	45	-80	-48	-32
Челопеч	12	6	6	31	22	9	-19	-16	-3
Чавдар	8	4	4	30	13	17	-22	-9	-13

МЕХАНИЧНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРЕЗ 2010 Г. ПО ОБЛАСТИ, ОБЩИНИ И ПОЛ

Области	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общини									
Мирково	63	35	28	97	40	57	-34	-5	-29
Челопеч	39	20	19	41	23	18	-2	-3	1
Чавдар	28	13	15	35	20	15	-7	-7	0

Неблагоприятните демографски тенденции наблюдавани в Община Мирково по отношение на отрицателния естествен прираст на населението, допълнително се засилват от отрицателния механичен прираст. Тази тенденция е неблагоприятна и води до загуба на човешки потенциал.

Една от основните причини, оказваща влияние върху динамиката на миграционните процеси, е близостта на град София, където се предлагат добри възможности за образование, работа и професионално развитие на населението от Софийска област. Това води до ежедневни трудови миграции в посока град София, особено на близките до столицата общини. Ежедневните трудови пътувания намират пряко отражение и в нивата на безработица в конкретните общини.

Естественият прираст на населението Община Чавдар и Челопеч също са отрицателни в следствие от ниска раждаемост, висока смъртност и миграция към столицата и съседните големи градове. Голямо влияние върху демографските процеси оказва заболяемостта. През последните години се наблюдават тенденция за увеличаване на сърдечносъдовите, белодробните и злокачествени заболявания.

Мерки , които се прилагат от общините за намаляване на негативните последици от отрицателния естествен и механичен прираст на населението:

- Общинската администрация на Мирково разработва проекти с цел повишаване качеството на живот на населението и включването му в различни дейности, свързани с обучение, квалификация и преквалификация, използва наличните възможности на европейските фондове и оперативните програми в областта на трансграничното и регионално сътрудничество, привлича всички заинтересовани страни в процеса на формулиране, провеждане, наблюдение и оценка на местна политика за насърчаване развитието на сектори от икономиката като туризъм, както в Община Мирково, така и в съседните на нея.
- Политиката на община Чавдар е насочена към стимулиране на раждаемостта, като по решение на Общинския съвет, на жители и живеещи млади хора в Чавдар, за първо новородено дете се изплащат по 500 лв., а за второ – 1000 лв.
- През месец май 2011 тази година фирма Челопеч Майнинг предостави безплатни мамографски прегледи за жителите на община Чавдар.
- През месец февруари 2011 г. в община Чавдар завърши основния ремонт на здравната служба. Населението получава висококвалифицирана медицинска помощ. Със завършването на ремонта на здравната служба бе изградена и рампа за хора с увреждания и по този начин се осигури равен достъп за всички граждани до здравното заведение.
- В здравната служба на община Чавдар функционират лекарски и стоматологичен кабинети, като населението се обслужва от личен лекар, стоматолог и 2 медицински сестри. Медицинското обзавеждане и медицинската апаратура са осъвременени и това гарантира, че хората, живеещи в общината получават качествена доболнична помощ.

Полово-възрастова структура:

По данни на Националния статистически институт за 2011 година в Община Мирково лицата в подтрудолюбна възраст са 280 или 11% от общия брой на жителите, лицата в трудолюбна възраст представляват 51% или 1 301 души, а тези в надтрудолюбна възраст са 959 или 38%. Наблюдава се влошаване на възрастовата структура на населението за периода от последните няколко години.

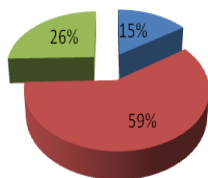
Отчетените неблагоприятни демографски тенденции следва да бъдат сведени до минимум през идните години, тъй като в противен случай това би довело до намаляване на потенциала за развитие на общината и конкурентоспособността на местната икономика. Работи се в посока разработване и провеждане на адекватни политики на местно равнище за задържане и привличане на млади хора в общината, от една страна, и, от друга - за ефективно използване на съществуващите човешки ресурси за социално-икономическо развитие на общината.

Данните за състоянието на населението под, във и надтрудолюбна възраст в Общините Чавдар и Челопеч са близки с тези на Община Мирково.

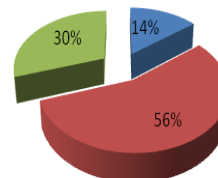
**Население под, във и над
трудоспособна възраст на Община
Челопеч**

■ Под трудоспособна ■ В трудоспособна ■ Над трудоспособна

**Населени под, във и над
трудоспособна възраст на Община
Чавдар**

■ Под трудоспособна ■ В трудоспособна ■ Над трудоспособна

В тази връзка Община Чавдар има разработена стратегия за предоставяне на социални услуги в общината. Основната цел на тази стратегия е приоритетно развитие на социалните услуги в общината, насочени към преодоляване на социалната изолация и подобряване качеството на живот на жителите в община Чавдар. Основните приоритети в стратегията са:

1. Предоставяне на социални услуги за деца със затруднени и специфични образователни потребности – (разкриване на ресурсен център за подпомагане на децата със затруднени и специфични образователни потребности, които да се обучават интегрирано в масовите класове);
2. Грижа за лицата от рисковите групи – осигуряване на максимален брой работни места за хората от рисковите групи, лица с ниска квалификация, които са в неравностойно положение на пазара на труда чрез финансиране от различни програми. Тази година община Чавдар работи по две програми - регионална програма за заетост, по която са заети 9 лица и Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”, която дава възможност 16 безработни лица да бъдат обучавани, да получат свидетелство за придобита професия и 15 от тях да бъдат назначени на работа за една година;
3. Грижи за лицата с трайни увреждания (привличане на неправителствени организации, дарители и съседните предприятия за разкриване на дневен център за лица с трайни увреждания, като идеята е в този център потребителите да получават комплексни грижи, както медицински, така и социални);
4. Грижи за възрастните жители на общината в неравностойно социално положение (чрез услугите на домашен социален патронаж поетапно да се разшири обхвата на обслужваните лица, да се разшири обема на предлаганите услуги и се изработят “пакети” от услуги в дома, съвместно с дарители да се подобри материалната база и се разшири дейността на пенсионерския клуб, за да се развият нови форми на социални услуги).

Образователна структура:

Основната част от хората в Община Мирково в трудоспособна възраст са с начално, основно и средно образование, което затруднява предприемаческата активност и ограничава възможностите за стартиране и развитие на конкурентоспособен малък и среден бизнес в общината. Това е така, най-вече поради факта, че повечето млади хора, които искат да продължават своето образование, отиват в съседните по-развити общини като Пирдоп, Златица и Пазарджик и завършват там средното си образование, а възможности за висше образование търсят в Пловдив, София и други по-големи университетски градове.

Община Мирково разполага с възможност за преодоляване на тези негативни тенденции чрез откриването на стажантски програми от местната администрация и основните представители на местния бизнес – Елаците мед АД, Пролайф технолоджи ЕООД и Екомаат ООД и чрез създаване на публично-частен фонд за насърчаване стартирането на малък бизнес от предприемчивите хора в общината, както и насърчаване на местния бизнес в общината да инвестира в т. нар. "учене през целия живот".

Общинските власти и местният бизнес имат полза от привличане на младите хора обратно в общината след завършване на тяхното формално образование и използване на техния потенциал за развитието на местната икономика и включването им в дейности от сферата на туризма.

Проблемите на Община Чавдар в образователната система са демографския срив и отлива на ученици към други училища в региона. Училищното ръководство съвместно с общината и общинския съвет успяват до известна степен да решат възникнали проблеми, касаещи образованието. В рамките на общината няма необхванати деца в задължителна училищна възраст, няма и отпаднали от училище. Голям процент са учениците от семейства с родители, които са без или с по-ниско от основно образование и притежават нисък социален статус. Това води до трудна комуникация със съответните родители и техните деца.

На територията на община Чавдар има едно основно училище с много добра материално-техническа база, в което учат 82 деца от I до VII клас и една подготвителна група. С решение на общинския съвет в училището съществуват 7 маломерни паралелки. Общината дофинансира училището за 2008 г. с 97 452 лв., за 2009 г. с 63 103 лв., съгласно указанията за делегираните бюджети. За 2010 г. училището кандидатства за „защитено“ по смисъла на ЗНП. На територията на общината има една Целодневна детска градина с 28 деца. Групата е смесена и обхваща децата от 3 до 6 години. По решение на ОбС от 2000 година до момента таксите се запазват символични, с цел подпомагане на младите семейства.

К О Н Ц Е П Ц И Я
ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ
НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

На територията на Община Челопеч функционира „Частна професионална езикова гимназия“, която привлича млади хора от съседните общини и задържа местното население в рамките на района. Така едновременно дава достъп до качествено образование и в същото време намалява негативната тенденция от напускане на региона от младите хора.

Население на 7 и повече години по местоживее и образование							
Местоживее	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Никога не посещавали училище
Мирково	2 424	184	1040	846	249	93	10
Чавдар	1 196	103	571	322	128	58	13
Челопеч	1 370	154	699	346	103	64	4

Благосъстояние на населението, заетост и безработица:

Население на 15 и повече навършени години по пол, възраст и икономическа активност									
Община	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни				
		Общо	Заети	Безработни	Общо	Учащи	Пенсионери	Лица, заети само с домашни или семейни задължения	Други
Мирково	2282	904	799	105	1378	90	1062	120	106
Чавдар	1 102	556	452	104	546	52	427	45	22
Челопеч	1 262	650	590	60	612	64	464	53	31

В таблицата са показани данни за икономически активната, сравнена с икономически неактивната част от населението на трите общини. Икономически неактивните в Община Мирково са с 20 % повече, докато в общините Чавдар и Челопеч стойностите са почти изравнени. Според статистическите данни, поместени в таблицата нивото на безработица е най-високо в община Чавдар, докато в община Челопеч заетостта на населението е изключително висока. Важна за анализа на икономическото благосъстояние на населението е и информацията за броя на учащите, пенсионерите и лицата, заети само с домашни или семейни задължения, тъй като те не нямат принос към икономическото развитие.

В Община Мирково най-добре развитите сектори на икономиката са добивната и хранително-вкусова промишленост, селското стопанство, животновъдството и туризма. На базата на местните ресурси са развити производства в областта на:

- добива и преработката на медна руда – обогатяване на злато съдържащи медно-порфирни руди в Обогастителен комплекс "Елаците-мед" АД в село Мирково;
- производство на строителни материали – производство на тухли в тухларски цех на фирма "Пролайфтехнолоджи" ЕООД в село Мирково, добив на инертни материали;
- селскостопанското производство – отглеждане и преработка на етерично-маслени култури за производство на етерични масла от фирма "Екомаат" ООД в село Мирково и животновъдни ферми в селата Мирково и Каменица;
- рибовъдство – отглеждане на пъстърва и шаран в рибарник в село Бенковски.

Промислеността формира основната част от общинската икономика на Мирково (над 98%), като много малка част от населението е заето в селското стопанство, търговията и услугите. Въпреки това, местната общност определя тези сектори като потенциал за съживяване на местната икономика, повишаване на конкурентоспособността ѝ, както и за подобряване жизнения стандарт на населението.

В община Мирково е налице обща визия за използване пълния потенциал на местните ресурси за развитие на туризма, който, от своя страна, да се превърне в двигател за насърчаване развитието на търговията и услугите. В момента туристическият сектор в община Мирково е слабо развит и не оказва влияние върху равнището на заетостта и доходите на местното население, което следва да се промени. Налице са редица предпоставки за развитие на няколко вида алтернативен туризъм – планински, маршрутен, ловен, селски, екотуризъм, културен и религиозен с местно значение в близко бъдеще и с регионално значение в по-далечно.

В община Чавдар в условия на финансова криза безработицата се увеличава, което поставя значителна част от населението в рискова група, най-вече лицата без образование, без квалификация, продължително безработни, лица с трайно намалена работоспособност. Официалните данни за безработицата към месец март 2011 г. съобщават за 61 души. Реалната безработица е около 80 души тъй като голяма част от трайно безработните по ред причини прекратяват своята регистрация. Населението в община Чавдар е заето предимно в селското и горското стопанство.

Високият дял на горската площ предопределя горското стопанство, като един от основните фактори в развитието на общината. Осъществяват се дейности по охрана, залесяване и дърводобив. Горската територия на общината е благоприятна среда за развитието на ловно-стопанска дейност. Атрактивни туристически дестинации в община Чавдар са двете хижи – “Сакарджа” и “Братия”, разположени високо в Същинска Средна гора. “Братия” се намира точно под едноименния връх на 1240 м. надморска височина. Селското стопанство се развива от две кооперации „Братия” и „Идеал- 95”, и от земеделски производители. Отглеждат се основно картофи, зърнено-житни и фуражни култури, селскостопански животни и пчели.

В община Чавдар функционират и цех за производство на хидравлични и пневматични маркучи, разсадници за цветни видове. Предстои реализирането на няколко бизнес инвестиции.

Голяма част от населението в трудоспособна възраст в Община Челопеч са заети в сферата на добива и преработка на медно-златни руди от находище Челопеч и с производство на медно-златен концентрат. Находище Челопеч е разположено западно от с. Челопеч, на южния склон на Стара планина в Златишката котловина и е приблизително 700 м. над морското равнище. Препитание осигурява Челопеч Майнинг ЕАД, което е дъщерно дружество на Дънди Прешърс Металс Инк. Като цяло икономическият пейзаж в региона се определя от частната инициатива. От групата на малките и средните предприятия са “Челтех” ООД и “Хидрострой”.

2.1.7. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

На територията на общините Мирково, Чавдар и Челопеч са налице много и добри възможности за разширяване обхвата на предлаганите туристически услуги и за активно включване на местното население в предлагането на такива - благоприятно разположение на общините, разнообразни антропогенни и природни ресурси. Развитието на специализираната туристическа инфраструктура в трите общини изпреварва значително развитието и подготовка на кадрите, работещи в туризма. Човешките ресурси са в основата на разработването и развитието на туристическия отрасъл, именно поради тази причина в общините следва да се прилага политика, насочена към привличане на местното население за постоянна заетост в туристическата сфера, повишаване на квалификацията на обучаващите се и предлагане на различни възможности за икономически неактивните лица за включване към дейности в сферата на услугите, в това число и на туристическите услуги.

Организация на общинската образователна система в Община Мирково, Община Чавдар и Община Челопеч:

- Обединено детско заведение „Дора Габе“ в село Мирково;
- Обединено детско заведение “Ханс Кристиан Андерсен” в село Челопеч - със 72 деца, разпределени в 4 групи, от които една яслена. Броят на групите и децата в групите е съобразен с условията на действащите закон и наредби на МОН. Подготовката на децата за училище се извършва в подготвителни групи към ОДЗ. Сградата е в отлично състояние и с прекрасна материално техническа база. За обучението и възпитанието на децата се грижат 6 учителки и 11 души помощен персонал;
- Детска градина – ЦДГ “Щастливо детство” в село Чавдар - в нея целогодишно се обучават около 25 деца;
- Основно училище „Георги Бенковски” в село Мирково;
- Основно училище “Св. Св. Кирил и Методий” в село Чавдар е с дълга история. В момента в ОУ “Св. Св. Кирил и Методий” се обучават около 100 деца. Училището разполага с добра материална база и оборудвана компютърна зала с достъп до Интернет. В училищния двор е изградена модерна спортна площадка с изкуствена настилка за няколко вида спорт. Оборудвана е и фитнес зала, в която младежи от общината тренират силови спортове;

- ОУ "Св. Св. Кирил и Методий" в село Челопеч (<http://ouchelopech.org/>). Днес в училище учат 105 ученика. Училището разполага с добра материално-техническа база. Пълноценно се използват шест класни стаи с игротеки, осем кабинета, актова зала, физкултурен салон, кухня и столова, здравен кабинет, спортна площадка и голям училищен двор. В училището има онлайн библиотека – единствената в района. В училището работят много добри педагози, всички са старши учители и един главен. Отдадени на своята работа те даряват на своите ученици много знания и умения. След обяд ученици, които посещават ПИГ получават квалифицирана помощ при подготовката на уроците си. Освен учебния процес училището предлага и много възможности за извънкласни занятия. Към училището има баскетболна секция, танцов състав „Слънца – Челопеч – Майнинг ЕАД“. Народните традиции и обичаи са част от живота на децата. Те са членове на кукерските клубове „Златните мечки“ и „Златното руно“ и много пъти са прославяли своето училище и родното си място;
- Частна профилирана гимназия с чуждоезиково обучение „ЧЕЛОПЕЧ“ в село Челопеч (<http://www.pelss-chelopech.bg/>) е създадена през 1995 год. в резултат на съвместна инициатива на ръководството на "Рудник Челопеч" и общинския съвет в с.Челопеч, Софийска област. От създаването си като ЧПГЧО „БИМАК-АД“, а от 2006 год. до днес с името ЧПГЧО „ЧЕЛОПЕЧ“ училището функционира като единствената в България частна фирмена профилирана гимназия. Гимназията перфектно е интегрирана в структурата на ЧЕЛОПЕЧ МАЙНИНГ ЕАД и е най-успешният аспект от социалната политика на фирмата спонсор, която е дъщерно дружество на канадската компания за добив и преработка на цветни метали DUNDEE PRECIOUS METALS INC. В рамките на 16-годишната си история Гимназията се утвърди като изключително успешен образователен модел, изграден на основата на партньорство между успешен чуждестранен инвеститор и българска образователна институция. Училището разполага с много добре подготвени и високо квалифицирани преподаватели, които осигуряват солидна подготовка по всички дисциплини от учебния план. Чуждоезиковото обучение се осъществява по най-модерните системи за чуждоезикова подготовка, с помощта на учебници и учебни помагала на издателствата "LONGMAN", "Cambridge University Press", "KLETT" и Express Publishing.

В контекста на чуждоезиковата подготовка на английски език се изучават учебните дисциплини История и цивилизация, География и опазване на околната среда, Биология и здравно образование и Химия и опазване на околната среда. Дава се възможност за допълнителна подготовка по информационни технологии и обучение по бизнес английски език. Училището използва модерна и отговаряща на най-високи стандарти материална база, част от която са ученически стол и общежитие. От учебната 2006-2007 година ЧПГЧО „ЧЕЛОПЕЧ“ е член на АСОЦИАЦИЯТА НА КЕЙМБРИДЖ УЧИЛИЩАТА В БЪЛГАРИЯ, а от април 2011 г. е пълноправен член на АКАДЕМИЯТА НА ЦЕНТРАЛНОЕВРОПЕЙСКИТЕ УЧИЛИЩА (ASEC). Анализът от реализацията на първите единадесет випуска показва устойчиво равнище от над 85% зрелостници, приети студенти, а над 95% от завършилите Гимназията продължават обучението си във висши учебни заведения в България, Германия, Великобритания, Франция, Белгия, Испания, Холандия, Дания, Китай и САЩ.

Добрата чуждоезикова подготовка на подрастващото поколение оказва положително влияние за развиване на собствен бизнес в туристическия сектор. Специализирани знания в областта на туризма могат да бъдат получени чрез включване на населението в програми за квалификация и преквалификация и в специализирани курсове. Заедно с познанията по чужди езици това би било предпоставка и база за привличане на туристи от страната и извън нея и предлагането на качествен туристически продукт.

Култура (професионални културни институции, школи по изкуства, творчески организации и издателства, художествени галерии, дейности в културата на нестопански организации, музеи и други):

Културната дейност в общините се развива и едновременно с това запазва своя характерен облик през вековете, за което свидетелстват наличието на множество културни институции и организации. Именно те обуславят специфичния дух на местността и допринасят за поддържане на интереса към богатото историческо наследство, традиции и обичаи. Човешките ресурси в областта на културата и изкуствата имат възможност да развиват своя потенциал, като се включват в множеството инициативи и мероприятия, организирани от различните читалища и клубове по интереси. Със своето участие те не само обогатяват себе си, но прославят родните си села както на територията на страната, така и на международно ниво.

Община Челопеч издава електронен информационен бюлетин – в него се публикува актуална информация за общината, културни и други събития, интервюта и т.н. Достъпен е на интернет страницата на общината.

Условия за спорт, спортни клубове и организации:

- Клуб по приложно колоездене – членовете на клуба са млади и амбициозни, представят община Челопеч на национални и международни турнири;
- Спортен комплекс „Хармония“ в Челопеч - изграден с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия чрез Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Оборудването на спортната база е със средства на общината. Амбицията на общината е превръщането на комплекса в притегателен център за професионално и индивидуално спортуващи жители на Челопеч и района. Новият облик на старото училище е придобивка, с която малко общини могат да се похвалят. Общинската администрация в Челопеч създаде Правилник за определяне на реда и начина на ползване на Спортен комплекс „Хармония“. Като всяка уважаваща себе си институция община Челопеч оценява усилията по реализирането на проекта, оборудването на различните спортни зали и превръщането на комплекс „Хармония“ в съвременна модерна спортна конкурентоспособна база.

2.1.8. ИКОНОМИЧЕСКО И СОЦИАЛНО СЪСТОЯНИЕ

Икономиката на територията на трите общини Мирково, Чавдар и Челопеч е съсредоточена основно в промишлеността, земеделието, животновъдството и горското стопанство, като последните 3 имат сезонен характер и са силно зависими от атмосферните условия и пазарната конюнктура. Заетостта на местното население е съсредоточена предимно в близките 3 предприятия от добивната и преработвателната промишленост, което предполага увеличаването на безработицата в дългосрочен план, произтичащо от намаляването или прекратяването на производството.

Икономическото развитие на Софийска област като цяло, а и разглежданите общини Мирково, Чавдар и Челопеч като част от нея, е свързано с близостта до област София-град и възможностите за изнасяне на производствени дейности извън столицата. Развитието на производствен бизнес следва да се насърчава от местните и регионалната администрации предвид потенциала за интегрирано развитие на Софийската агломерация. Конкретните интервенции могат да се насочат към подобряване на комуникационната инфраструктура, създаването и управлението на бизнес паркове (включително технологични паркове) и развитие на публично-частни партньорства. Преобладаващата част от индустриалния бизнес е концентрирана в отрасли с нисък потенциал за растеж, като добивна и свързаната с нея преработваща промишленост. Местните и регионалните власти следва да провеждат агресивен инвестиционен маркетинг за привличане на външен бизнес в областта, разнообразяване и подобряване на пазарната устойчивост на общинските икономики.

По отношение на туризма като сектор от икономиката с нарастващо значение, към момента в общините преобладава предимно планинският туризъм и следва да се повиши влиянието на останалите видове, за които те имат потенциал. Не добре развити на територията на общините са регионалния туристически продукт и маркетинга на дестинациите. Заетостта в сферата на туристическите услуги е доста ниска, а броят на посетителите на общините с туристическа цел следва да се повиши значително, за да окаже позитивно въздействие върху местната икономика чрез увеличено потребление и на други продукти и услуги.

Преодоляването и превръщането на слабостите в предимства е една от основните задачи пред местните общински администрации. Проведените анкети, срещи с местния бизнес и институциите в общините акцентират върху развитието на програми, които да се основават на развитие на културното, историческото и природното наследство. Близостта до крупен консуматорски център, какъвто е столицата, и транспортната достъпност на региона представлява ресурс за развитие на туристическия сектор.

Развиването на туристическия отрасъл ще доведе от една страна до нови възможности за развитие на малкия и средния бизнес в общините, до създаване на нови работни места, промоциране и използване на местните природни ресурси. От друга са необходими значителни инвестиции, за да се подобри прилежащата инфраструктура и да се реставрират и маркетират туристическите обекти.

Взаимодействие между общинските администрации на общините и заинтересованите страни в туризма:

Общинските администрации следва да изпълняват ролята на двигател за местното развитие на туризма и обединител на усилията в тази посока. Те определят рамката и правилата за развитие и създават по-добри условия и среда за реализация на частната инициатива. Общинските администрации следва да работят в партньорство с всички заинтересовани страни на територията на общините, да бъдат коректен и лоялен партньор, който влага време и средства за стимулиране и стартиране на различни процеси, като гарантира връщането на общинските приходи от туризъм в туристически дейности и инициативи, и да съдейства за намирането на допълнителни фондове чрез донорски програми и проекти.

Във връзка със социалното и икономическо състояние, в което се намират по настоящем общините и с оглед на развитието им като атрактивни туристически дестинации, взаимодействието между общинските администрации и заинтересованите страни в туризма следва да бъде насочено в следните области:

- подобряване на материално-техническата база на туризма (техническа, информационна и социална инфраструктура);
- подобряване на качеството на туристическите услуги;
- опазването на културно-историческите обекти и сътрудничество с другите общини от зоната при разработване на туристически продукти и маркетингането им на международните туристически пазари;
- развитие на партньорства с местната и регионалната администрация, неправителствения сектор, образователните институции и организациите, предоставящи бизнес услуги за финансиране на съвместни проекти;
- асоцииране на териториален или браншови признак, което е особено важно устойчивостта на постигнатите резултати.
- стимулиране на икономическото развитие и насърчаване на инвестициите;
- поэтапно развитие на инфраструктурата в съответствие с европейските изисквания във всички аспекти – екологична, транспортна, ВиК, съобщителна и енергийна;
- съхраняване и развитие на образованието, здравеопазването, културата и спорта;

- подобряване на взаимодействието между регионалните институции и активизиране ролята на гражданското общество в управлението;

Инициативи, добри практики и сътрудничество:

До момента общините са реализирали проекти и инициативи за подобряване на инфраструктурата, образователната, социалната и здравна система, грижата за околната среда и други. Тяхната роля за развитието на туристическия отрасъл се изразява във финансиране на дейности, които пряко и косвено спомагат за развитието на модерна и привлекателна визия на местността, осигуряване на подходящи условия за активизиране на жителите от региона и насърчаване на инициативността им в посока генериране на приходи от предлагане на туристически услуги. Общините са реализирали проекти, които имат добавена стойност към развитието на туристически продукт и разполагат с изготвени програми и стратегии за развитието на туризма.

Примери за инициативи, добри практики, сътрудничество и проекти, осъществени от общините:

1. Индустриален клъстер „Средногорие-Мед“ е създаден през 2005 г. и основните му цели се състоят в повишаване на енергийната ефективност, внедряване на иновации в технологичните вериги, опазване на околната среда, осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, усъвършенстване на човешките ресурси развитие на инфраструктурата и комуникациите. Клъстерът е създаден на индустриално - географски принцип и в него участват големи частни индустриални предприятия за добив и преработка на руди и цветни метали от района на Областите Софийска и Пазарджишка. В клъстера участват и представители на местната власт от общините Златица, Пирдоп, Мирково, Панагюрище, Стрелча, Областните управители на София и Пазарджик както и представители на организации на бизнеса.

2. Залесяване на ерозирани и пустеещи общински земи в землището на село Челопеч в местността "Карталка" и "Мургана" с обща площ от 505 дка., финансиран по програма САПАРД

3. "Енергоефективна реконструкция на ОДЗ "Ханс Кристиян Андерсен" - общинска администрация Челопеч с. Челопеч, обл. Софийска, инж. Алекси Иванов Кесяков – кмет Община Челопеч, финансиращ орган: Социално-инвестиционен фонд /Сиф/ При МТСП

4. „Чистота и здраве за Челопеч - доставка на сметосъбираща машина и съдове за смет“, финансиращ орган: Посолството на Япония по Програма на Правителството на Япония за отпускане на безвъзмездна помощ за проекти на местно равнище Финансовото участие на Община Челопеч по проекта е поето от "Челопеч Майнинг" ЕАД

5. Идеен проект на Община Челопеч за изграждане на туристически маршрути и еко – пътеки , а именно:

- Историческа пътека – дължина 1 500 м.

- Туристическа пътека – дължина 4 800 м.
- Туристическа пътека с възможност за преход на инвалиди -1 500 м.
- Екстремна пътека – дължина 5 300 м.
- Физкултурна пътека – дължина 2 000 м.

6. Предложение в МОСВ от Община Челопеч за обявяване на местността около уникални скални образувания известна под името “Фрън кая” за природна забележителност. Местността “Фрън кая” е разположена в землището на с.Челопеч и се намира на около 1 500 м. северно от селото в южните склонове на Стара планина.

7. “Археологически парк “Тополница” в община Чавдар (местността Св. Петка)” – 442 022 лв., финансиран по Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013.

8. „Рехабилитация, реконструкция, основен ремонт и изграждане на пътна конструкция на улици от уличната мрежа на с. Чавдар, обл. Софийска” – на стойност 1 906 584 лв., финансиран по Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013

9. „Подобряване средата на живот в Община Чавдар, чрез реконструкция и изграждане на тротоари, улично осветление и обществени зелени площи” – на стойност 1 224 636 лв., финансиран по Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013

10. “Почистване на речно корито и корекция на р. Селска, в регулацията на с. Чавдар, общ. Чавдар, с цел предотвратяване на наводнения и намаляване на риска от причиняване на щети на местното население” – 899 829 лв., финансиран по ОП Регионално развитие 2007- 2013

11. “Реконструкция и рехабилитация на пътища от общинска инфраструктура на община Чавдар и реконструкция за повишаване на енергийната ефективност на общинска сграда в с. Чавдар” – 2 870 947 лв., финансиран по Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013

12. „Укрепване на свлачище в УПИ -XII 978, УПИ XII – 534, УПИ XI – 533, кв.70, с.Чавдар, община Чавдар” на стойност 233 291 лв., финансиран от МКВП към МС

13. „Конструктивно решение за изграждане на подпорни стени на р. Селска в участъка от ул. „Здравец” до ул. “Акация”, с.Чавдар, община Чавдар” на стойност 210 435 лв. финансиран от МКВП към МС

14. „Изграждане на подпорна стена на Селско дере в участъка на ул.”Г. Димитров”, с.Чавдар” на стойност 44 499 лв., финансиран от МКВП към МС

15. „Изграждане на еко-кът, чрез почистване и възстановяване на парка и паметника на загиналите за свободата на България”, на стойност 10 000 лв., финансиран от ПУДООС.

16. Водоснабдяване на село Мирково – реконструкция и модернизация етап I и II ;

17. Проект „Развиване на интегриран туризъм в община Мирково”;

18. Подкрепа за достоен живот и предоставяне на социалната услуга – „Личен асистент” в община Мирково

К О Н Ц Е П Ц И Я
ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ
НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

Всеки от гореизброените реализирани или в процес на реализация проекти допринася за развитието на икономическото и социално състояние на общините и показва стремежа на местните власти за продължаване на усилията в посока развитие на комплексно подобряване на условията на живот на населението и разнообразяване на икономическия профил чрез разработване на туристически продукт в партньорство.

2.2. ИСТОРИЧЕСКИ ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНТЕ

ОБЩИНА МИРКОВО

Историческите изследвания показват, че Мирково е съществувало и по времето на Второто българско царство, чието население е дочакало робството при Иван Шишманова България и е взело дейно участие в организираната борба срещу Турците.

Бистрите пенливи балкански води и гъсти гори, покриващи някога южните склонове на Стара планина, са били място за лов и препитание на първите заселници в землището на бъдещото Мирково – траките. Следи от далечни времена са открити при разкопките под Денината плоча, Ортова и Уста. Намерени са глинени съдове, метални палешници, бойни копия от преди близо 2800 години и други предмети. Старо тракийско селище, превърнато в крепост е имало на Яламово тепе. То е служило за отбрана срещу набезите на нахлуващите от север славяни, които се настаняват тук през VI – VII век. От времето на римската епоха в една нива в местността Армудере е била открита гробница. Намерени са в нея предмети – обеци и глинени съдове. Предполага се, че в нея е погребан златен римски сановник. Има останки и от времето на Средновековието – църквата св.Георги разкрита преди десетки години, е от VII –VIII век, от времето на Второто Българско царство. По време на римското господство на Градище, както показва и самото име е имало крепост от X век, която охранявала прохода за Етрополе.

Преди Освобождението селото се е населявало от българи и турци, които са били групирани поотделно и са съставлявали две махали. Поради бедното си положение мирковчани по време на робството са прибегвали към гурбетчийство. Те са се отличавали като много добри майстори занятчий зидари, подковачи, дърводелци, железари, млекари и търговци. Въпреки робството, в мирковчани не угасва искрата на родолюбие. Между 1830 и 1840 година мирковската колония в Цариград създава сдружението наречено Мирковски вакуф, което си поставя за цел да подкрепя всеки мирковчанин, дошъл в Цариград, както и да набира средства за подпомагане на далечното родно село. Така през 1834 със средства на вакуфа е построена църквата Св. Димитрий, а през 1863 – 1864 година – сградата на училището. През 1884 се създава първото читалище в селото – огнище на просвета и култура. Силната турска власт в селото е пречка за създаване на таен революционен комитет, с каквато цел идва в Мирково Васил Левски. Въпреки това в борбата срещу турското робство, Мирково дава двама участници в четата на Панайот Хитов, шестима участници в Априлското въстание и 28 опълченци в Руско-турската освободителна война.

През 1878 година в Мирково е построена първата бирена фабрика в България.

През 1890 година училищния инспектор Тодор Йончев и писателят Тодор Влайков, с участието на мирковчани, бивши вакуфчани, създават първата българска кооперация, наречена Мирковско взаимодавно земеделско дружество орало, преименувано по-късно на Първа Българска Кооперация „Пчела“.

ОБЩИНА ЧАВДАР

Село Чавдар е наследник на най-старото население, откривано от учените в Средногорието, доказателство за което са археологическите разкопки на селищната могила край р. Тополница, показали, че организиран живот тук е имало още преди 7000 години. Проучването на неолитната култура „Чавдар“ започва през май 1968 г., и с едногодишно прекъсване, завършва през 1980 г. под ръководството на праисториците от Археологическия институт и музей проф. Георги Георгиев и ст. н. с. Кънчо Кънчев. Открита е изключително ценна рисувана керамика, която по-късно е предоставена на специалисти за проучване. В работата върху селищната могила, която по същество в праисторическите времена е представлявала поселение върху наколни жилища край реката, се включват археолози от Великобритания и с тяхно учатие е извършено стратиграфско сондиране на терена, което от своя страна доказва съществуването на седем културни пласта.

Според някои историци през Средновековието в местността „Къой дере“ е съществувало българско селище под името Марково, за което пише в известното Добрейшево евангелие от XIII-ти век. Първите писмени сведения за днешното село Чавдар датират от 1430 година в османски регистър на тимари, зеамети и хасове от Никополския санджак. Записано е под името Коланлар (производно от мн. ч. на турската дума колан – „кон“, т. е. място с много коне, конско пасище), с 29 данъкоплатци – юруци. Името си Коланларе селото носи до 1899 г., когато при управлението на кабинета на Либералната партия населението му приема то да се казва Радославо̀во, на името на водача на партията – д-р Васил Радославов, който е бил и Министър-председател. На 05.02.1946 г. Радославо̀во е преименувано на Чавдар, което име носи и до днес. С указ на президента № 250 от 15.08.1991 г. село Чавдар става самостоятелна община.

Предпоставка за осъществяването на културно-исторически туризъм е наличието на останки от съществуването на селище по поречието на река Тополница от раннонеолитната епоха. Южната страна на селището е била предпазвана от реката. Поради благоприятните условия, животът в местността, макар и с известни прекъсвания, е продължил от ранния неолит до ранното средновековие. Част от съдовете от тази епоха са възстановени и се съхраняват във фондовете на Археологическия музей.

ОБЩИНА ЧЕЛОПЕЧ

Село Челопеч е възникнало като средище на древни тракийски и старославянски селища далеч преди османското нашествие. Тези селища са се намирали в местностите Гинова могила, Селищара, Малоселене и Бреневе. Първите сведения за селото, което тогава е наброявало 89 къщи, се черпят от официални архиви в началния период на османското робство. Името на селото има старобългарски произход и според споменатите архиви намерени в гр. Никопол е било “Джелубек”, което означавало и тогава челно лично място, както и сега. При нахлуването на славяните през VII век, в южните склонове на Стара планина са възникнали редица укрепени селища, които са пазели славяните от завареното тракийско население.

През епохата на османското робство, жителите на селото както и на цялата Средногорска котловина са запазили своята българска националност и са имали борчески дух. Под една или друга форма са участвали в борбите за културно издигане. Така например от местните църковни източници личи, че братята Кирил и Методий са чествани в с. Челопеч още през 1853 година. Населението на с. Челопеч е взело активно участие в Освободителната руско-турска война през 1877 г. Село Челопеч било освободено от турско робство на 17.11.1877 г. Тринадесет дни по-късно руснаците отстъпили завоюваните позиции и жителите на Челопеч били принудени да бягат от отмъщението на турците. Те намерили убежище в местността “Лендик”, където в землянки прекарвали най-суровите зимни дни. На 04.01.1878 г. селото било повторно и окончателно освободено. традициите на просветителите от преди Освобождението. През 1901 г. по инициатива и под ръководството на учителите било основано читалище “Труд и постоянство”, което съществува и работи и до днес. През 1935 г. е било образувано туристическо дружество МУРГАНА.

2.3. МАТЕРИАЛНА БАЗА И ИНФРАСТРУКТУРА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

За развитието на туризма на територията на Общините Мирково, Челопеч и Чавдар е необходимо да има добре изградена и модерна туристическа инфраструктура. Това понятие включва съвкупността от материално-техническите условия и създадената организация за управление на туристическите услуги – настаняване, храна и напитки и допълнителни услуги на туристите. Към нея спадат: леглова база – хотели, вили, бунгала, хижи, частни квартири и т.н.; ресторанти и други заведения на общественото хранене, обекти за развлечения и др.; съоръжения за развлечения – спорт, екскурзии, организиране на различни мероприятия; заведения за здравни, просветни, административни и други услуги; цялата налична техника и инвентар в посочените сгради, заведения, съоръжения и технически средства.

Ефективното използване на материално-техническата база на туризма се изразява в създаването на условия за привличането на повече туристи, максималното задоволяване на техните потребности с качествени услуги, реализирането на максимален брой нощувки от едно легло и получаване на по-голям приход при минимално изразходване на труд.

На територията на общините има условия за развиване на различни видове туризъм, както и подходящата материално-техническа база за това. Общият леглови капацитет е в рамките на 269 легла (по официални данни), а капацитетът на заведенията за хранене около 402 места (на открито и закрито). Част от местата за настаняване разполагат с конферентни зали и възможност за организиране на малки срещи – общо около 40 места.

Капацитет на места за настаняване и заведения за хранене на територията на Общините Мирково, Челопеч и Чавдар

Хотели	Хижи	Ресторанти	Други заведения
55	214	180	222
Общо: 269		Общо: 402	

Места за настаняване:

Hoteli:

- Дом на миньора – „Свети Иван Рилски” в село Мирково (30 места). Разположен в центъра на село Мирково само на час път от София. Разполага с 10 модерно обзаведени двойни стаи и 2 апартамента. Комплексът разполага със собствен ресторант с тераса, заседателна зала и дискотека с всички удобства и безупречно обслужване. Стаите и апартаментите са модерно обзаведени, като всяка от тях разполага с климатик, телевизор с кабелна телевизия, интернет, телефон с достъп до междуградска и международна линия, зареден мини бар, собствен сейф за съхраняване на ценности, собствен санитарен възел и чудесен изглед към планината. Ресторантът разполага с климатик и 80 места. Организиран се семейни и бизнес тържества и коктейли. Комплексът разполага със заседателна зала с 10 места, подходяща за бизнес срещи и обеда, снабдена с климатик. Дискотеката на комплекса която разполага със 100 седящи места и е модерно обзаведена, е отворена в петък и събота. Компютърната зала на комплекса е модерно обзаведена и разполага с 7 компютъра с постоянен достъп до интернет. Гостите на хотела могат да отседнат в градината, да се насладят на спокойствието, чистия въздух и да се възползват от изобилието на напитки на бара.
- Хотел “Йотин”, разположен в село Мирково. Разполага с общо 12 места – 3 двойни стаи и 2 апартамента;
- Комплекс “Мутафчиев”, разположен в село Чавдар, с хотелска част от 13 места(предстои категоризация 2 звезди).

Хижи:

- Хижа “Чавдар” в Стара планина (Община Мирково). Намира се в местността «Вихрушки поляни», западно от връх Баба(1787м.). Представлява двуетажна сграда с капацитет 30 места с вътрешни общи бани и тоалетни. Сградата е водоснабдена, електрифицирана, отоплението е с локално парно. Разполага с туристическа кухня и столова.

К О Н Ц Е П Ц И Я
ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ
НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

Съседни туристически обекти	Време за преход	Състояние на маршрута
Туристическа спалня Витиня	4.00ч.	Маркирана пътека
Хижа Мургана	4.00ч.	Маркирана пътека
Хижа Рудината	5.00ч.	Маркирана пътека
Изходни места	Време за прехода	Състояние на маршрута
Железопътна гара Буново	2.30ч.	Маркирана пътека
Село Стъргел	3.30ч	Почвен път и пътека с частична маркировка
Град Етрополе -. по маркирана пътека	4.00ч	Маркирана пътека
Село Мирково	4.00ч	Маркирана пътека

- Хижа “Опор” в Средна гора (Община Мирково). Намира се на 45 км от София и на 5 км от село Смолско, посока Пирдоп, сред живописна природа, тишина, прохлада и спокойствие. Хижа Опор разполага с 36 легла, разположени в 2 стаи с двойно легло и собствен санитарен възел, а останалите в двойки, тройки, четворки и деветки с общи санитарни възли. За всички гости работи механа с капацитет 30 места, в която се предлагат специалитети от българската национална кухня. Хижа Опор разполага с банкетна зала за 30 човека, което я прави изключително атрактивна за желаещите да организират семейни, делови и приятелски партита. Работно време: от четвъртък до неделя (през останалото време по предварителна заявка).
- Хижа “Мургана” в Стара планина (Община Чelopeч). Хижата се намира в местността „Топалов кладенец“, в югозападното подножие на връх Мургана (1639м.). Представлява масивна триетажна сграда с капацитет 43 места. Стаите са за двама, трима, четирима и петима души. На всеки етаж има баня и тоалетна. Хижата разполага с кухня и столова. Сградата е водоснабдена и електрифицирана, отоплението е с печки на ток и на твърдо гориво. Има и парно отопление. Разполага с туристическа кухня, столова и лавка. До хижата има асфалтов път.

К О Н Ц Е П Ц И Я
ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ
НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

Съседни туристически обекти	Време за преход	Състояние на маршрута
Хижа Чавдар	4.00ч.	Маркирана пътека
Хижа Кашана	1.00ч	Маркирана пътека
Хижа Свищиплаз	4.30ч.	Маркирана пътека
Изходни места	Време за преход	Състояние на маршрута
Село Мирково	3.00ч	Маркирана пътека
Село Челопеч	2.00ч	Маркирана пътека

- Туристически заслон в Стара планина(Община Челопеч). Намира се в непосредствена близост до хижа „Мургана” с капацитет от 20 места.
- Хижа “Братия” в Средна гора (Община Чавдар). Хижата се намира в Същинска Средна гора под връх Братия(1519м.). Представлява масивна триетажна сграда с общ капацитет от 49 легла. Водоснабдена и електрифицирана.

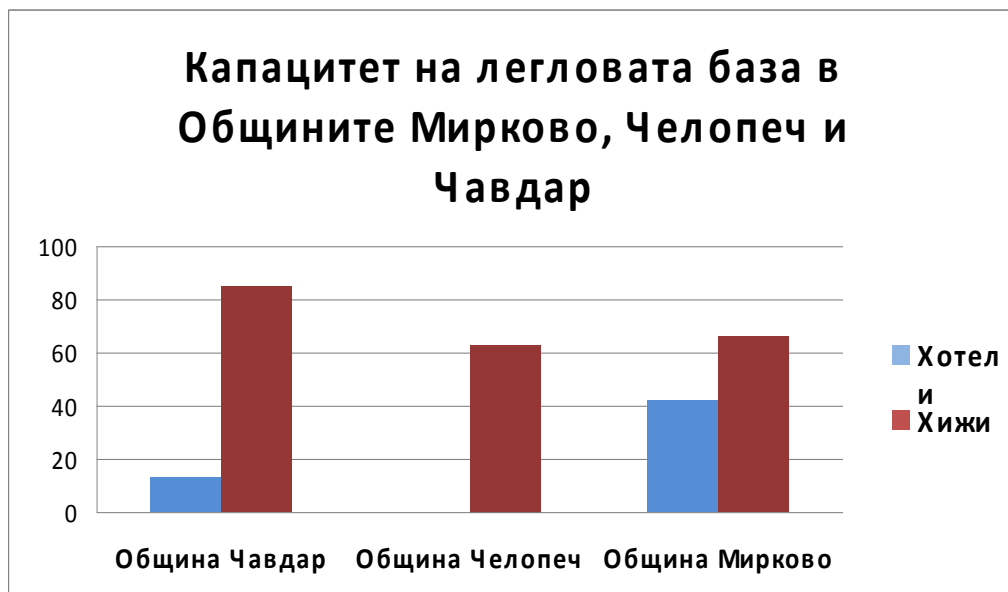
Съседни туристически обекти	Време за преход	Състояние на маршрута
Връх Братия (1519м.)	0.45ч.	
Хижа Сакарджа	2.00ч.	
Хижа Оборище	3.30ч.	
Местност Оборище	3.00ч.	
Изходни места	Разстояние	Състояние на маршрута
Село Чавдар	16км.	Почвен горски път

- Хижа “Сакарджа” в Средна гора (Община Чавдар). Хижата се намира под връх Сакарджа. Представлява комплекс от едноетажна

К О Н Ц Е П Ц И Я
ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ
НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

сграда и голямо бунгало с общ капацитет от 36 места. Водоснабдена, електрифицирана, отоплява се с печки на твърдо гориво, туристическа кухня и столова.

Съседни туристически обекти	Време за преход	Състояние на маршрута
Хижа Братия	2.00ч.	
Връх Сакарджа	0.30ч.	
Хижа Оборище	3.30ч.	
Изходни места	Време за преход	Състояние на маршрута
Село Чавдар	4.00ч.	
Панагюрски колонии	3.00ч.	

От таблицата става видно, че с най-голям капацитет и разнообразие от леглова база разполага Община Мирково. И в трите общини по-голям дял заемат хижите. Налице е достатъчен капацитет на леглова база за реализиране на предвидените в общинските Стратегии за развитие на туризма видове туризъм.

Съотношението между легловата база, разпределена в хижите и хотелите на територията на трите общини говори за потенциал в развитието на пешеходен, ловен, маршрутно-познавателен туризъм. Информация за достъпа и условията в хижите е широко достъпна и вече е на лице постоянен туристически поток.

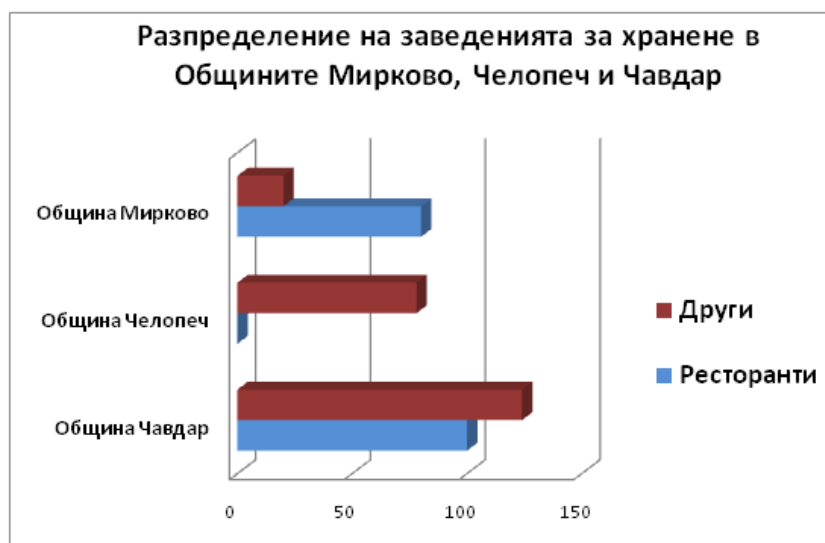
Заведения за хранене:

Ресторанти:

- Ресторант към Дом на миньора „Свети Иван Рилски“ (село Мирково) – ресторантът разполага с 80 места. Организирант се семейни и бизнес тържества и коктейли.
- Комплекс „Мутафчиев“ (село Чавдар) ресторант-механа със 100 места.

Други места за хранене:

- Ханче „Мирково“ – 20 места (село Мирково);
- "Събев-2002-ЕООД" (село Челопеч); Кафе бар „Елит“, 1 звезди, 30 места (18 закрито, 12 открито), работи целогодишно;
- ЕТ "Катина-Катя Алексиева" (село Челопеч); Барбекю, 2 звезди, 48 места (на открито), работи целогодишно;
- Комплекс „Мутафчиев“ – кафе-сладкарница – 30 места (село Чавдар);
- ЕТ „Тоци – 22 – Тодор Дишлянов – 30 места (Община Чавдар);
- ЕТ „Ради – 22 – Радослав Илков“ – 20 места (Община Чавдар);
- ЕТ „Анита – Анна Добрева“ – 24 места (Община Чавдар);
- ЕТ „Иванели – 96“ – 20 места (Община Чавдар).

Данните сочат за разнообразие от видове заведения за хранене, което ще способства за привличане на различни профили туристи с разнообразни изисквания и нужди. Възможността за хранене на открито и зарито до голяма степен преодолява сезонните ограничения и позволява едnodневни посещения, без нощувка.

Инфраструктура за развитието на туризма – допълнителни атракции и услуги. Общински отдели по туризъм:

И в трите общини съществуват административни структури, специализирани с сферата на туризма. Те следят за планирането и провеждането на местната туристическа политика, която е част от националната политика. Също така координират интересите и действията и активизират инициативата на органи, организации и фирми, свързани с развитието на туризма на съответната територия. Съдействат и за развитие на туризма на местно равнище, насърчават частната инициатива, координират и регулират взаимоотношенията при формирането и реализацията на туристическия продукт. Главна цел в тяхната работа е да изиявят чрез подходящи средства и начини предимствата на общините като една от привлекателна туристическа дестинация в България. Реализацията на тази цел се основава и на следните преимущества: културно-историческо и природно наследство, благоприятно климатично и географско разположение, както и на най-важния фактор - човешкият потенциал.

Конкретните общински звена, работещи в туризма, се откриват в направление "Евроинтеграция", чиято основна роля в процеса, е идентифициране на проектни идеи, разработване на качествени проекти и ефективно законосъобразно управление на проектите. Това направление е пряко свързано с активизирането на региона чрез подобряване на материалната база и същевременно по-целесъобразното използване на информационни канали за провеждане на мащабни маркетингови стратегии за привличане на туристическото търсене към предлагания продукт.

Създаването на нови и подобряването на съществуващите условия (природни и антропогенни) ще превърне региона в интересна и многообразна дестинация. Човешкият потенциал е този, който ще я направи предпочитана и желана за туристите. Основните функции на направлението „Евроинтеграция“ могат да бъдат формирани по следния начин:

- Участва във формирането и подпомага изпълнението на политики, стратегии и програми за развитие на общините Мирково, Челопеч и Чавдар;

- Организира и координира подготовката, разработването и представянето на проекти по оперативните програми, както и по международни програми свързани с устойчиво регионалното развитие и трансграничното сътрудничество;
- Координира включването на общините в партньорски проекти (проекти, предложени от международни партньори или от български НПО, университети, бизнес организации и др.)

До момента трите общини са реализирали голям брой проекти, които пряко засягат обновяването на инфраструктурата и допринасят за подобряване условията за развитие на комплексен туристически продукт.

2.4. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ТРАНСПОРТНАТА ДОСТЪПНОСТ НА РАЙОНА

Транспортно-комуникационната система на общините Мирково, Челопеч и Чавдар се е формирала вследствие местоположението им на международен кръстопът на трансконтинентални и регионални връзки основно в направлението изток-запад. Тези връзки са от особено значение за бъдещото развитие на инфраструктурните мрежи на общините. В непосредствена близост до основните пътни връзки на Мирково и Чавдар преминава главен път Е871 София – Карлово – Бургас. Въпросната артерия преминава директно през центъра на село Челопеч по продължение на цялото населено място. Това до известна степен застрашава безопасността на движение на пешеходците, а и е предпоставка за замърсяване на въздуха и повишено ниво на шумовия фон. Общинските власти обмислят елиминиране на транзитния автомобилен транспорт през територията на селото чрез изграждането на обходен път.

Общинската пътна мрежа на района включва и пътищата от IV клас, които свързват общинските центрове на трите общини с близките населени места. Уличната мрежа е сравнително добре развита и осигурява местни транспортни връзки между отделни жилищни зони, като провежда движението до по-високи класове пътища.

Пътната мрежа на община Мирково включва: първокласен път I-6 София-Бургас (7,6 км), третокласни (24,6 км) - III-6004 (Горна Малина-Байлово-Смолско) и III-6006 (Поибрене-Петрич) и общинските пътища с обща дължина 47,60 км. от които 17,7 км - местни пътища и 30,9 км бивши IV- класни. От общинските пътища 4,00 км. са в добро състояние, 36,60 км. са в средно състояние, 7,00 км са в лошо техническо състояние. Основните проблеми по отношение поддръжката и развитието на общинската пътна мрежа са свързани с липса на средства за ремонт и инвестиции в пътна инфраструктура. Бюджетните ресурси на община Мирково, както и на повечето малки общини в България са ограничени и не позволяват самостоятелно финансиране на значими инфраструктурни проекти, включително и за поддръжка и ремонт на общинската пътна инфраструктура.

Пътническите автобусни превози на територията на община Мирково се осъществяват от няколко частни превозвача (ЕТ »Петя – 2000«, «Любекс» ЕООД, «Никан лайн» ЕОД).

На таблицата по долу е представен списък, съставляващ общинската пътна мрежа на Мирково.

К О Н Ц Е П Ц И Я
ЗА РАЗВИТИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ
НА ОБЩИНИТЕ МИРКОВО, ЧАВДАР И ЧЕЛОПЕЧ

№ на пътя	Наименование на пътя	Дължина (км.)
IV-60035	ГП I-6 Буново	3,0
IV-60037	ГП I-6 Мирково	7,4
IV-60030	III-6004 Смолско	1,5
IV-80137	III-6006 Бенковски	1,0
IV-80135	Петрич-Каменица-Байлово	18,0
местен	ГП I-6 Буново	3,0
местен	ГП I-6 км.182 ⁺⁰⁰ до км. 4,8 на IV-60037	4.0
местен	Каменица - Преспа	7,2
местен	Каменица - Черковище	1,8
местен	III-6004 – хижа "Опор"	1,0
местен	IV-80135 – м. Хвърчил	0,7

Общата дължина на уличната мрежа в община Чавдар, която е добре развита е - 18,8 км. Пътническият транспорт се осигурява от автостопанство Пирдоп и частни автомобилни превози покриващи ежедневно връзките със София и съседните общини. Общинското ръководство прави необходимото за асфалтиране на пътя от Чавдар до главен път 56. В непосредствена близост с общината е ЖП линията София - Бургас. Общината е разположена на 3 км южно от Главен път I-6 (София - Бургас), осигуряващ пряк достъп до столицата и други съседни общини и региони. Важен транспортен възел е и пътят II-37 Етрополе - Панагюрище, минаващ през гр. Златица и свързващ Северна и Южна България през Златишки проход.

Транспортната мрежа на община Челопеч се състои от първокласен път София – Бургас, IV класна пътна мрежа към селата Църквище и Карлиево и уличната мрежа на селото. По голямата част от улиците в селото са с подменена комуникация.

Разпределението на използваните видове транспорт за трудови пътувания в периода 2008 – 2010 е както следва:

- Междуградски транспорт 44.3%
- Леки Автомобици 18.7%
- Пеша 14.2%
- Служебен транспорт 7.9%
- Влак и ГТ 13.2%
- Велосипед 0.8%
- Друг 0.9%

Община Мирково и община Челопеч разполагат и с удобна жп връзка (чрез изградените жп гара Мирково и жп гара Челопеч), която свързва населените места от подбалкана, известна още като подбалканската жп магистрала София – Бургас. Това е най-бързата и пряка железопътна връзка между столицата и Българското Черноморие. Тя е електрифицирана и се използва както за превоз на товари, така и за превоз на пътници от всички категории влакове (пътнически, бързи, бързи влакове със задължителна резервация). Голяма част от пътническите влакове се изпълняват от новодоставените три- и четири-секционни електрически мотриси „Сименс“, които са снабдени с нископодови платформи за достъп на хора в неравностойно положение. През 2011 завърши поредния етап от реконструкцията и модернизацията на подбалканската железопътна линия на територията на Общините Мирково и Челопеч.

3. КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРЕДЛАГАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ

3.1. МАРКЕТИНГОВО ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА И ТЪРСЕНЕТО НА ПРОДУКТА

Обект на проучване и анализ в настоящата концепция е предлаганият на територията на общините Мирково, Чавдар и Челопеч алтернативен туризъм и потенциалът за развитие на неговите разнообразни форми.

Алтернативният туризъм по своята същност представлява обединяване на туристически пакети или отделни туристически услуги, които се определят като алтернатива на масовия туристически продукт по начин на предлагане, протичане и ангажирания човешкия ресурс. Такива са: селски, екологичен, планински, приключенски (преходи с колело, на кон, със ски и снегоходки, спускане с лодки, гмуркане, проникване в неосветени пещери, преминаване на алпийски маршрути с водач), тематичен - свързан с културно-историческото наследство, туризъм свързан с езотеричното, религията, виното, традиционната кухня, етнографията и традиционната музика и занаяти.

Развитието на този туристически продукт е свързано с максималното използване на природно-културните ресурси, с които разполага областта. Пълноценното използване на ресурсите за туризъм изисква развитие на алтернативни форми, базирани на природните и културно-историческите забележителности, които се намират на територията на проучваните общини Мирково, Чавдар и Челопеч. Тяхното развитие е необходимо да се концентрира както във времето, така и в пространството. В средносрочен план, развитието на туризма се свързва с разнообразяване на туристическия продукт, чрез развитие на алтернативни форми, които допълват основните туристически дестинации в областта.

Настоящото маркетингово проучване има за цел да:

- идентифицира ресурсите, които оказват положително влияние (икономическо и социално) върху местната общественост и специфичните приоритетни области, в които следва да насочат усилията си общините Мирково, Чавдар и Челопеч, за да бъде оползотворен местния туристически потенциал;
- да онагледя състоянието и тенденциите на развитие на дадената територия (общините) с цел приемането на рационални решения за сегментиране и позициониране на пазара на туристически услуги;
- да бъдат установени целите на посещение в региона както и да се направи оценка на качеството на получената от туристите услуга;

- да се получи информация за потенциала на туристическия продукт с огледа на неговото развитие и обогатяване;
- да се даде обосновка за маркетинга на интегриран туристически продукт

3.1.1. МАРКЕТИНГОВО ПРОУЧВАНЕ. ПРОВЕЖДАНЕ НА АНКЕТНИ ДОПИТВАНИЯ

Анализът на потенциала и търсенето на продукта е базиран на проведено допитване сред посетители на общините Мирково, Чавдар и Челопеч с цел туризъм. Информацията за маркетинговото проучване е както първична (анкети с посетители), така и вторична (от статически данни, публикации в пресата и информация, предоставена от общинската администрация).

Анкетната карта с посетители на община Мирково, Чавдар и Челопеч съдържа няколко групи въпроси. Първата е свързана с целта на посещение и източниците на информация за избрания/избраните туристически обект/и. Следват въпроси оценяващи удовлетвореността на туристите от предлаганите услуги. Друга група въпроси е свързана с отношението на посетителите към различните форми на алтернативен туризъм с цел установяване на предпочитанията им. Последната група въпроси дават информация за лицето, попълващо анкетата. Тази информация е изключително важна за установяване представителността на и правилното и точно формулиране на резултатите от проучването.

Въпросите в анкетата са както отворени, така и затворени от типа:

1. Дихотомичен въпрос (Въпрос с два възможни отговора);
2. Въпрос с множество отговори (Въпрос с три или повече отговора);
3. Въпроси с предложение да се посочи степента на съгласие или несъгласие с направеното твърдение;
4. Скала за значимост - скала с ранжиране на дадена характеристика по степен на важност и други.

Събирането на емпиричните данни беше осъществено в периода от месец Август 2011 до месец Ноември 2011 или общо 4 месеца. Общият брой попълнените и обработени анкети за този период е 42.

Анализ на резултатите от проведеното проучване е направен в точка 3.1.3 Анализ на търсенето на туристическия продукт.

3.1.2. АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ. SWOT – АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ФАКТОРИТЕ, ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ РАЙОН

SWOT анализът е разработен за постигане на следните цели:

- пределно синтезирано представяне на една комплексна картина на състоянието на туризма в общините;
- изграждане на предварителна представа за решимостта на разкритите проблеми;
- насочване към приоритетни сфери на развитие;
- насочване към приоритетни проблеми за решаване.

СИЛНИ СТРАНИ

1. Благоприятно транспортно местоположение на общините и изградени транспортни връзки между тях;
2. Наличие на транспортни връзки и близостта до големи областни градове (София, Пловдив, Пазарджик);
3. Единна визия за развитие на туризма в трите общини;
4. Многообразие от природни и антропогенни ресурси за развитие на различни видове алтернативен туризъм – планински, маршрутен, ловен, селски, екотуризм, културен и религиозен, които могат да се развиват както самостоятелно, така и чрез ефективно комбиниране помежду си;
4. Красива и сравнително чиста околна среда и благоприятен климат;
5. Културно-историческо наследство с регионално и национално значение;
6. Автентичност на региона, запазено културно-историческо наследство (исторически и архитектурно-етнографски обекти; църкви; съхранени бит, традиции и занаяти; автентични местни празници и обичаи);
7. Богато съчетание на природни ресурси (съхранена природа и атрактивност на планинския пейзаж; наличие на защитени територии; подходящи условия за балнеолечение и профилактика; ловни стопанства);
8. Известен опит и капацитет на общинските администрации за подготовка и реализация на проекти с европейско финансиране;
9. Положително отношение към алтернативния туризъм като мотор за регионално развитие;
10. Устойчиви малки предприемачи: в сферата на обслужването на голяма част от домакините в местата за настаняване/хранене и при допълнителните атракции;
11. Наличие на стратегии на Общините, насочени към устойчиво туристическо развитие;
12. Осъзната необходимост в общини за обединяване на усилия и ресурси за създаване на съвместни туристически продукти и техния маркетинг и реклама в страната и чужбина;

13.Разнообразни като капацитет и вид средства за подслон – уютни, автентични и с индивидуализирано обслужване къщи и хотели с подобрени стандарти на обслужване;

14. Инвестиции за подобряване качеството на съществуващата база и строителство, отговарящо на по-високи стандарти;

15.Наличие на туристически атракции и възможности за развлечения

СЛАБИ СТРАНИ

1. Липса на маркетинг и реклама за популяризиране на региона като дестинация за алтернативен туризъм на местния и чуждестранния пазар;

2. Слабо развит сектор на търговията и услугите;

3. Липса на единна информационна система в областта на туризма;

4.Липса на изградено трайно партньорство със съседни общини за търсене на възможности за цялостно развитие на региона;

5. Липса на развито интернет представяне на продуктите и услугите за алтернативен туризъм;

6. Липса на предлагане на туристически пакет, който да предоставя комплексна услуга и да задържа посетителите по-продължително време;

7. Наличие на територии с нарушено екологично равновесие;

8. Ниска гъстота на населението;

9. Неблагоприятна възрастова структура;

10. Липса на специализирани институции за подготовка на кадри в сферата на туризма

ВЪЗМОЖНОСТИ

1.Насочване на транзитните посетители и почиващите по курортите към предложения за дейности и тематични турове в планините и селата на региона;

2.Извеждане на автентичността, природното и културно наследство като ключов елемент в развитието на региона като туристическа дестинация;

3.Подобряване на достъпа до финансови средства в рамките на националните и европейски програми;

4.Създаване на клъстърни обединения с представители на общинските администрации, местния бизнес и неправителствени организации, медии за съвместен маркетинг и продуктово позициониране на региона;

5.Създаване на атрактивни регионални туристически продукти, изградени върху общи природни и културни ресурси;

6.Значително облекчаване на административните изисквания свързани с продукта „домашно гостоприемство“ и останалите услуги в сферата на алтернативния туризъм;

7.Създаването на ефективни публично-частни партньорства (ПЧП) за реализиране на значими за местната общност проекти за социално-икономическо развитие на общината;

8.Изграждане и развитие на стратегически партньорства между общините за развитие на туристическия им потенциал;

9. Адаптиране на алтернативни форми на туризъм, които общините имат потенциал да развиват съобразно специфичните местни условия и нужди;

10. Повишаване на качеството на туристическите продукти с цял привличане на платежоспособната клиентела;

11. Преодоляване на сезонността и привличане на по-високо платежоспособните туристи

ЗАПЛАХИ

1. Влошаване на демографската ситуация;

2. Ниска квалификация и липса на основни познания за туризма сред заетите в туристическия бранш и тези, които тепърва стартират собствен бизнес;

3. Влошаване качеството на околната среда в резултат на дейността на медодобивния комбинат в гр. Пирдоп и други;

4. Рецесионната среда може да доведе до въздържане от почивка и пътувания;

5. Ниско ниво на обслужване съчетано с ниските цени като основен маркетингов инструмент правят особено трудна промяната в имиджа на туристическа дестинация;

6. За дълбочаващи се промени в климата и глобалното затопляне;

7. Непълноценно оползотворяване на наличните природни и антропогенни ресурси;

8. За дълбочаване на процесите на регионални различия в национален мащаб;

9. Зависимост на общините от централния бюджет и липса на финансови ресурси за съфинансиране на проекти

ИЗВОДИ

Регионът разполага със забележителни природни и културно-исторически ресурси за развитие на алтернативен туризъм. Тази алтернативна форма на масовия туризъм привлича все повече българи и чуждестранни граждани към местата, където биха могли да я практикуват. В същото време повечето планински и селски райони нямат друга алтернатива за развитие освен този вид туризъм.

Развитието на алтернативен туризъм в региона ще допринесе в значителна степен за подпомагане на инициативите за съхранение на биологичното разнообразие от страна на заинтересованите страни – не само ловните стопанства и други ловни и горски структури, но също и общини и местни общности, туристически компании, работещи в този регион, дружества - включително собственици на хотели и ресторанти, гостилници, занаятчии, производители на екологични продукти и други.

Туризмът се счита за една от мерките за насърчаване на икономическия растеж, а опазването на историческото и културно наследство - като потенциал за развитие на туризма. Възможностите се изразяват в развитието предимно на селските региони и необходимостта от интегриран подход към качеството, съсредоточен върху удовлетворяване на потребителите и основан върху икономическите, социалните и екологичните измерения на устойчивото развитие.

Развитието на района следва да бъде в посоката увеличаване броя на посетителите и продължителността на техния престой, подобряване на сезонното и териториално разпределение на туризма, основано на интегрирано управление и маркетинг на дестинациите и използване на различни средства, техники и системи, осигуряващи ефективна туристическа информация и маркетинг. Това би довело до повишаване на регионалния туристически потенциал за развитие и маркетинг на устойчиви и разнообразни, специфични за региона туристически продукти с висока добавена стойност, и увеличаване на приноса на сектора към устойчивото регионално развитие.

Природната, културно-историческа и народностните, събитийните и традиционно-битовите ресурси на региона сами по себе си не могат да го превърнат в уникална и привлекателна туристическа дестинация. Модерните и адекватни на съвременните стандарти условия за лесен достъп до обектите и комфорт и качествено обслужване в местата за настаняване ще превърнат туристическият продукт, предлаган в региона в популярен и конкурентоспособен на вътрешния и международния пазар.

3.1.3. АНАЛИЗ НА ТЪРСЕНЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ

Разпределението на изследваните лица е извършено по социално демографски признаци: пол, възраст, местоживее, доходи, семейно положение, образование. Броят на анкетираните лица е 42, от които 19 са жени (или 45% от всички анкетирани) и 23 са мъже (или 55% от всички анкетирани). Впечатление прави, че разпределението на запитаните по полов признак са почти изравнени, като броят на мъжете надвишава този на жените с 4.

Разпределението на участниците в анкетата по възраст изглежда по следния начин:

Кръгова диаграма 1.

Прави впечатление, че най-висока активност и интерес към Общините Мирково, Чавдар и Челопеч проявяват хората на възраст 31-40 години, както и това, че с напредване на възрастта спада броят на посетителите. В резултат на тези данни може да се приеме, че основен потенциален сегмент по възрастов признак може да бъде определен в границите на 31-40 години. Характерните особености за тази категория респонденти ще бъдат анализирани по-нататък.

На въпроса относно образованието/квалификацията, 74% от анкетираните посочват, че имат завършено висше образование. Останалите 26% посочват като най-висока образователна степен - средно образование. Сред запитаните липсват такива само с начално и/или основно образование. Това показва, че интерес към дестинацията проявяват хора, които имат висок образователен статус, което предполага широк обхват на интересите и предпочитанията за прекарване на свободното време.

Структура на семейното положение – от анализа на отговорите, дадено от респондентите става ясно, че 57% от тях са семейни с деца. Високият процент на семействата с деца се дължи на наличието на голям брой хора във възрастовата група 31- 40 и 41-50 години, взели участие в проучването. Влияние оказва обаче най-вече факта, че са интервюирани поотделно много съпрузи, за да бъде определено настроението на цялото семейство към изследвания проблем.

По признака доходи, 67% от анкетираните се самоопределят в групата на лицата със средни доходи. Само 5% посочват, че имат много ниски доходи, но въпреки това са си позволили почивка, а процентът на хората с нисък доход е 19%. Процентът на хората с доход над средния е общо 9%, като 2% от тях са с много висок. Разпределението може да се види в кръгова диаграма 2.

Кръгова диаграма 2.

На въпроса „Обикновено пътувам?“ - 72% отговарят, че предпочитат да са със семейството или партньора си. Само един от анкетираните посочва, че обикновено пътува сам, а 26% пътуват с приятели. Данните показват, че почивката обикновено се свързва със семейно преживяване и по-рядко се споделя с приятели и познати.

„Колко често ходите на ваканция през годината?“ - Резултатите от този въпрос са обобщени в две категории спрямо получените отговори. 83% от всички попълнили анкетата лица си позволяват почивка веднъж или два пъти в годината. Останалите 7% почиват повече от два пъти, като максималният брой почивки посочени в анкетата са 5.

Подобно обобщение на данните е направено и за въпроса: „Когато ходите на екскурзия, колко дни отделяте за почивката си?“ - Отговорите са групирани както следва: в рамките на два дни (обикновено през почивните дни) - 24%, от 3 до 7 дни - 57% , повече от седмица - 19%.

От отговорите на последните два въпроса може да се съди, че предпочитанията са за по-дългосрочна почивка (в рамките на седмица) и по-рядко през годината (до два пъти) и се избягват по краткотрайните пътувания в рамките на няколко дни.

От това следва, че по време на престоя си на дадено място на туристите следва да се предлагат разнообразни услуги и различни атракции, които да запълнят пълноценно времето им отделено за почивка и да ги задържат в избраната дестинация възможно най-дълго.

По териториална структура разпределението на анкетираните е - 72% живеят в Софийска област, останалите проценти се разпределят между - Пловдивска област (11%), Пазарджишка област (9%) и други - 8%.

До тук бяха представени основните индивидуални характеристики на участниците в анкетното проучване. Сега следва да бъдат разгледани резултатите от въпросите, които се отнасят пряко до мнението на анкетираните за разглеждания проблем.

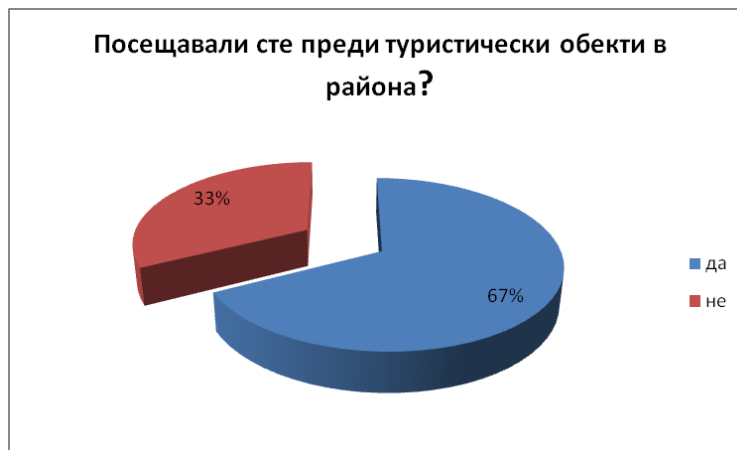
Отговорите на първия въпрос от анкетното проучване ни дава информация за мотивите на туристите, избрали да посетят региона. Анкетираните посочват повече от една от предложените им за отговор възможности, което показва, че целта на пътуването в повечето случаи е комбинация от няколко различни причини, а изборът на дестинацията предлага разнообразието от възможности, което се търси от туристите. Обобщение на отговорите е показано на таблица 1.

Възможни отговори:	Брой на хората дали този отговор	Процентно съотношение
Практикуване на селски /еко, планински, познавателен, ловен или друг вид / туризъм	28 бр.	22 %
Посещение на природни обекти	10 бр.	8 %
Посещение на църкви и други обекти с културно- историческо значение	21 бр.	17 %
Участие в културно мероприятие – чествания, фолклорни концерти, фестивали и други, характерни за региона	36 бр.	28 %
Посещение на паметници от историческо значение	8 бр.	6 %
Посещение на етнографски и архитектурни обекти	15 бр.	12 %
Друго /моля посочете/: бьнджи скокове,	9 бр.	7 %

Таблица 1.

Както показват данните от таблицата, най- голям процент от запитаните посочват че целта на посещението им е свързана с участие в културно мероприятие – чествания, фолклорни концерти, фестивали и други, характерни за региона. На второ място се нареждат „Практикуването на селски /еко, планински, познавателен, ловен или друг вид / туризъм“, на трето „Посещение на църкви и други обекти с културно-историческо значение“. Изводът от направеното обобщение е, че това са трите приоритетни за региона сфери, които заслужават да им бъде обърнато особено внимание, поради проявения от страна на туристите интерес.

За 33% от анкетираните това е първото посещение в региона с цел туризъм. Останалите 67% от запитаните са отговорили с „да“ на въпроса: „Посещаваха сте преди туристически обекти в района?“. Данните са представени на кръгова диаграма 3.

Кръгова диаграма 3.

Сред източниците на информация се открояват следните: „Препоръка от приятели и колеги“ – 52%. На следващо място с 42% се нареждат: „Информация, получена от интернет“ (23%) и „Интернет блогове“ (19%). 6% се разпределят между останалите отговори, като никой от запитаните не е посочил отговор: „Туристически информационен център“, „Туристически борси и изложения“, „Информационни каталози на агенции и асоциации“. Това сочи, че посетителите на региона разчитат основно на информация, която се разпространява сред техни близки и познати и в интернет и че е необходимо сътрудничество с информационни центрове и участия на туристически борси и изложения.

На въпроса: „Какво най- много повлия на избора Ви да посетите нашето село?“ - 27% от запитаните са отговорили „Местоположението - транспортна достъпност в съчетание с хубава природа“; 25% - „Качеството на услугите, което ми бе препоръчано“; 21% - „Цените на пакетите услуги“; 20% - „Туристическите услуги, които се предлагат“; 7% - „Реклама“

Как оценявате наличната информация за туристическите обекти в региона?

1 – много лошо до 5 – отлично	1	2	3	4	5
Достъпност на информацията	9%	16%	52%	11%	10%
Изчерпателност на информацията	2%	3%	49%	31%	15%
Достоверност на информацията	7%	10%	33%	41%	9%

Таблица 2.

От таблицата се вижда, че анкетираните са били умерени при оценката на наличната информация по критериите „достъпност“ и „изчерпателност“ и са посочвали най-вече средната стойност (оценка - добра). Що се отнася до достоверността на информацията, която както стана ясно от анализа на предходния въпрос е получавана най-вече от познати и интернет, оценката е положителна – 56% са дали оценка 5 – отлично.

Въпрос №6 от анкетата се отнася до степенуване по важност за туриста на критерии при избора на туристическа дестинация. Най-голямо значение според анкетираните има: „Атрактивно местоположение и околности“, наравно с „Уникалността“ и „Усещане за специално преживяване“. Като по-маловажни са посочени: „Наличие на културни обекти и забележителности“, „Набор от допълнителни развлечения и услуги“. На последно място по значимост се нареждат: „Мнение или препоръка от предишни туристи в блогове и сайтове“, „Известност на мястото“, „Спокойствие (лесна резервация, сигурност)“.

Продължителността на престоя на туристите в проучвания район е в 38% от случаите двудневно (през почивните дни събота и неделя). Процентът на тези, които остават до седмица също е висок, защото е свързан с участие в дадено събитие или празник, който е от национално значение и съответно с неработни или неучебни дни за страната. (33%). Висок е процента (20%) и на посетителите за един ден. Това е продиктувано най-вече от факта, че общините са разположени в близост и свързват големи градове. Само 9% от анкетираните туристи са останали повече от седмица в региона.

От анализа на данните на въпрос №8 за предпочитаните видове туризъм може да се изведе следното обобщение: Най-много хора по време на престоя си са практикували селски, еко туризъм и планински туризъм. Най-слабо застъпен е екстремният и атракционният туризъм, а процентното съотношение между останалите видове (културно – познавателен туризъм, ловен / риболовен туризъм, тематичен туризъм, религиозен туризъм) е почти пропорционален. Изводът тук е, че интересът на туристите е насочен към съчетаване на различните видове туризъм, които могат да се практикуват в района, и че не може да се даде категоричен превес към един вид за сметка на друг.

Въпрос №9 „По време на престоя Ви какво направи почивката удовлетворяваща?“ най-много хора са се почувствали удовлетворени в резултат на „Контакт с местните хора“, „Автентичността на местния живот и обичаи“, „Гостоприемството на местното население“, „Атрактивната природа и заобикаляща среда“, по-малък процент удовлетвореност изпитват посетителите поради: „Чувство за сигурност“, „Надеждно обслужване, „Тиха и спокойна среда“.

На последно място по степен на удовлетвореност анкетираниите са поставили отговорите: „Традиционна местна кухня“, „Възможност за закупуване на местни продукти“, „Предлага се трансфер от най-близките спирки на обществения транспорт“.

Въпрос №10 „Бихте ли посетили същото място отново?“- 43% от анкетираниите посочват отговор „Не“, като основни причини за това са посочени: „всеки път почивам на различно място“, „имах достатъчно време да посетя забележителностите“, „вече съм идвал няколко пъти“. За 57% от участвалите в анкетното допитване, регионът все още е атрактивен и те биха го посетили отново. Повечето от причините са свързани с удовлетвореността от престоя, създадените контакти, хубави спомени и преживявания. Процентното съотношение е представено на Кръгова диаграма 4:

Кръгова диаграма 4.

Въпрос №11 „Коя от следните форми на алтернативен туризъм бихте предпочели? Резултатите от този въпрос съвпадат с отговорите дадени във въпрос №8 от анкетата: „От кой/кои от изброените видове туризъм се възползвахте по време на престоя си на територията на общините?“, от което може да съдим, че посетителите на региона са любители на определени видове туризъм и са получили очакваното удовлетворение след престоя си. Разминаване в данните има само при приключенския туризъм, който би могъл да се разнообрази.

№12. „Практикували си сте преди някоя от формите на алтернативен туризъм?“ Практикувалите този вид туризъм и преди са с 12 % по-малко от тези, които за пръв път имат възможност да се възползват от неговите предимства. Това показва, че атрактивността му сред българското население се повишава и че все повече хора го предпочитат като алтернатива за прекарване на свободното време.

Въпрос 13. „С какъв вид настаняване асоциирате алтернативния туризъм?“

Възможни отговори:	Проценти
Къща за гости на село с работещо растениевъдно и/или животновъдно стопанство/	32 %
Вила, Хотел	37 %
Къмпинг	17 %
Всички изброени	14 %

Таблица 3.

Изводът, който може да бъде направен от данните в таблица 3, е че изискванията към настанителната база не са от решаващо значение за 14% от практикуващите този вид туризъм. Най-голямата част от запитаните (37%) отдават своето предпочитание към настаняване във вила или хотел, но за 32% по-атрактивна е къщата за гости от селски тип. За 17% къмпинг условията са най-приемливи. Не са посочени други отговори.

Въпрос 14. „Как предпочитате да резервирате настаняването си?“. От данните посочени в диаграма 5 личи, че все още за българския турист личния контакт при уреждане на почивката в страната е от голямо значение. По-рядко се използват посредническите услуги на туристически агенции. 21% от анкетираните обикновено не правят предварителна резервация, а 14% правят такава по интернет, ако имат такава възможност.

Кръгова диаграма 5.

3.2. ОБОСНОВКА ЗА МАРКЕТИНГА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ

3.2.1. ПРИНОСЪТ НА ПРОДУКТА ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА РАЙОНА

За постигане на икономическа ефективност е необходимо предлагане на атрактивен туристически продукт. Това на територията на общините Мирково, Челопеч и Чавдар може да се реализира чрез предоставяне на специфични услуги и определени стоки. Туристическите услуги обикновено нямат материален характер – нощувка, екскурзия, развлечение, но предлагането се свързва чрез определена атмосфера и нематериални услуги. По тази причина трябва да се обърне внимание на предлагането на два взаимосвързани елемента – качеството на туристическите ресурси на дестинацията и материалната база и кадрите в туризма, които произвеждат и предлагат услуги в областта на храненето, настаняването, обслужване.

Туристът пътува главно заради ресурсите и забележителностите, които общините предлагат – кулурно-исторически паметници, природни забележителности, карнавали и др. Той не пътува, за да нощува в хотел или, за да се храни в ресторант. Основните икономически ефекти от туризма идват именно по линията на тези обекти и предлагането от тях качество трябва да задоволява търсенето от страна на посетителите.

Икономическото значение на реализираните туристически дестинации ще се прояви в няколко направления:

- увеличаване на приходите от външни посетители;
- увеличаване на ролята на услугите в местната икономика;
- подобряване заетостта на местното население;
- подобрява се техническата и социална инфраструктура на общините.

Посредством възпроизводството на работна сила разработеният регионален туристически продукт ще съдейства за нарастване на индивидуалната и обществена производителност. Това от своя страна ще създаде условия за развитието на редица производствени и обслужващи сектори, като транспорт, строителство, хранително-вкусовата промишленост, селско стопанство и др.

Популяризирането на общините Мирково, Чавдар и Челопеч като интересна и многообразна туристическа дестинация ще доведе до ускоряване внедряването на съвременни технологии и ще стимулира иновационните процеси, като резултат от завишените изисквания на туристическото търсене към качеството на услугите. По този начин ще бъдат привлечени кадри за обезпечаване нуждата от работната ръка и намаляване на безработицата.

Това ще окаже влияние и на другите сектори на икономиката на общините чрез следните нива на обслужващия персонал в туризма:

- непосредствено заетите в обслужването на туристите (в туристическите предприятия);
- заетите в обслужващите технически системи, културно-историческите комплекси и т.н.;
- заетите в обслужване на допълнителните туристически услуги – развлечения, атракции и др.

Туризмът ще създаде допълнителна трудова заетост за местното население, което пряко или косвено е ангажирано в обслужването на туристи, което от своя страна ще доведе до увеличаване доходите и дори до повишаване цена на земята и недвижимите имоти.

3.2.2. СЕЗОННО И ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ТУРИЗМА

Факторите, които определят сезонното разпределение на туристическия поток към туристическия продукт на общините Мирково, Чавдар и Челопеч са:

- свързани с природните дадености;
- свързани с туристическото търсене;
- свързани с туристическото предлагане

Най-пряко зависима е сезонността от природните дадености. Особено важно значение в това отношение има климатът в Старопланинския район. Той до голяма степен определя продължителността на туристическия сезон. Влиянието на климата е най-силно изразено при планинския туризъм, в частност пешеходния туризъм и част от екстремния туризъм. Особеностите на тези видове туризъм предопределят голямата концентрация на туристически потоци през летните месеци, включително пролет и есен и по-малко през зимата, поради липсата на условия за организиране на ски туризъм.

Поради териториалното разпределение на региона, повечето видове туризъм ще изискват съобразяване с климатичните условия, като през зимата туристическия поток ще е по-слаб. Не толкова силно изразена е зависимостта от климата за други видове туризъм като културно-познавателния, религиозния, тематичен. Туристическият сезон при тях е с по-голяма продължителност, но благоприятните климатични фактори (слънчево греене и умерени температури) оказват своето въздействие, което води до известен спад в броя на туристите през зимния период.

От факторите, свързани с туристическото търсене, най-значими са свободното време, отпуските и ваканциите, социално-икономическите и психологически фактори и др. Свободното време се определя от работната натовареност на туристите. Основния туристически поток ще бъде концентриран през уикенда.

Забележителностите на територията на общините могат да бъдат обхванати в рамките на два или три дни, още повече, че голяма част то културните прояви (карнавали, празници и др.) не се разпростират в по-голям времеви период.

Отпуските и ученическите ваканции от своя страна също определят големия наплив на туристи през конкретни месеци на годината. В най-голяма зависимост от това са семейния тип туристи, които са основна целева група на туристическия продукт на общините Мирково, Челопеч и Чавдар. При тях силната натовареност през януари и юли-август контрастира с неизползваемостта на базата през останалите месеци.

По отношение на предлагането, факторите се свеждат основно до нагласата за посрещане на туристи. Сезонността зависи както от климатичните условия, така и от антропогенните фактори. Голяма част от посетителите съчетават свободното си време и желанието да задоволят определена туристическа потребност. В повечето случаи това съвпада с официални за страната празници, което от своя страна изисква повишено предлагане в отговор на повишеното търсене.

3.2.3. УВЕЛИЧАВАНЕ БРОЯ НА ПОСЕТИТЕЛИТЕ

Предлагането на широка гама от разнообразни туристически продукти и дестинации ще увеличи броят на туристите на територията на общините Мирково, Челопеч и Чавдар. Това увеличение обаче ще бъде плавно и приблизително ще се запази обхвата на съществуващите маршрути и броя на дестинациите. Това, от своя страна, води до няколко извода:

- необходимо е да се работи непрекъснато за тяхното запазване и поддържане в добро състояние;
- трябва да се полагат систематични грижи за прилежащата им поддържаща и туристическа инфраструктура;
- трябва да се полагат грижи за добрата информираност на нарастващ брой посетители.

От друга страна, увеличаването на посещаемостта води до възможността за създаване на второстепенни маршрути, до повишаване на приходите от отделните обекти, до стимулиране растежа на вторичните приходи и други полезни ефекти. Качеството и добавената стойност на предлаганите туристическите услуги ще доведе и до увеличаване относителния дял на по-високо платежоспособните туристи.

3.2.4. УВЕЛИЧАВАНЕ ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТТА НА ПРЕСТОЯ

Продължителността на престоя също се обуславя от качеството на материалната база и съчетанието на дестинации. Те трябва да създават атрактивни дейности, които да задържат туриста. Възможно е предлагането на различни комбинации от туристически продукти – селски с конен или пешеходен туризъм. Това ще доведе до разширяване обхвата на предлаганите услуги и ще задържи интересът на туристите.

3.2.5. ГЕНЕРИРАНЕ НА ПРИХОДИ ЗА ТУРИСТИЧЕСКИЯ РАЙОН

Развитието на интегриран туризъм съдейства за повишаването на туристическия потенциал, доходи и заетост на територията на туристическия район. Създава се комплексен, специфичен за района на общините Мирково, Чавдар и Челопеч туристически продукт с висока добавена стойност, който ще увеличи приноса на сектора за устойчивото общинско и регионално развитие.

При предлагане на общ туристически продукт, добавена стойност ще остане в района и ще генерира приходи за местното население. С тяхна помощ предлаганият туристически пакет ще бъде доразвит и това ще доведе до просперитет и на други местни предприемачи, които се явяват косвено свързани с развитието на селския туризъм. По този начин икономическият просперитет се мултиплицира във региона и води до:

- повишаване на доходите на населението;
- намаляване на безработицата;
- повишаване на жизнения стандарт на селския район.

Развитието на туристическата дестинация ще донесе следните икономически ползи за района:

- генерира се доход;
- генерира се заетост;
- привличат се инвестиции;
- насърчава се координацията и сътрудничеството между пряко и косвено заинтересованите лица и институции;
- ограничава се обезлюдяването на района;
- завръща се част от мигриралото в градовете население;
- засилва се популярността на района.

3.2.6. КРАТЪК КОМЕНТАР ЗА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА НА ОБЩИНИТЕ, ПАРТНЬОРИ ПО ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Общините Мирково, Чавдар и Челопеч работят за развитието на интегриран туризъм като част от общ регионален туристически продукт и маркетинг. Те се характеризират както с природни ресурси (атрактивен ландшафт, значително биоразнообразие, преобладаващ зелен фон – много гори и ливади), така и с културно-исторически забележителности (исторически и архитектурно-етнографски обекти, църкви, занаяти, фолклор, обичаи и традиции, съвременни културни прояви и др.), които позволяват разнообразяване на туристическия продукт и създават добри предпоставки за развитие на някои форми на алтернативен туризъм.

Стратегическите им цели за свързани с:

- Устойчиво маркетингово и рекламно позициониране на туристическата дестинация;
- Изграждане и развитие на конкурентоспособни малки и средни предприятия в областта на туризма, търговия и ресторантьорство;
- Развитие на институционална, социална и техническа инфраструктура в съответствие с най-добрите европейски практики;
- Подобряване на материално-техничесата база, необходима за целите на туризма;
- Ефективно сътрудничество за развитие на туризма между всички заинтересовани страни – национални, регионални и местни власти, бизнес, асоциации, медии, НПО, местната общност и други български и чуждестранни партньори.

Като цяло туристическият сектор на територията на трите общини е слабо развит, но има потенциал за подобряване конкурентоспособността на местната икономика и жизнения стандарт на местната общност. Налице са природни и антропологични ресурси, взаимосвързани помежду си за комплексно предлагане на различни форми на алтернативен туризъм като планински, маршрутен, ловен, селски, екотуризъм, културен и религиозен, чиито потенциал трябва да се използва. Общините споделят обща визия за туризма и показват силна мотивация за съвместна работа.

4. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В РАЙОНА

4.1. ЕФЕКТИВНИ СЪВРЕМЕННИ СРЕДСТВА И ТЕХНИКИ ЗА ДОСТИГАНЕ ДО ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПАЗАРИ

Маркетингът на продукта представлява съставна част от по-общата регионална политика в сферата на туризма. На тази основа туристическият маркетинг се явява планомерно и системно изучаване на състоянието и тенденциите на развитие на потенциалните пазари с цел популяризиране на рационалните дестинации и продукти.

За достигане до въпросните целеви пазари, продуктът следва да отговори на няколко определящи условия:

1. Правилен избор на целеви пазар;
2. Сегментиране и позициониране на предлаганите дестинации и продукти в съответствие с наличното потребителско търсене;
3. Разработване на маркетингова стратегия за излизане на вътрешните и международни пазари;
4. Създаване на концепция за развитието на маркетингов комплекс.

За успешното налагане на предлагания продукт трябва да се заложи на:

1. Създаване на положителен имидж на обособения туристически район;
2. Включване на възможно по-голям забележителностите на територията в рекламната стратегия (обхваща както естествените забележителности, така и историческото и културно наследство, обекти за култура и спорт);
3. Проучване на инфраструктурната обезпеченост на района в дългосрочен план;
4. Развитие на човешките ресурси, пряко ангажирани в отрасъла;
5. Ефективна реклама на продукта

4.2. ПОДОБРЯВАНЕ ИМИДЖА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ РАЙОН

Много съществен фактор в оценяването на възможностите за избирането на начин за удовлетворяване на потребностите е имиджът, което означава, че за вземане на решение въз основа на собствени възприятия, потенциалният турист сравнява различните характеристики (белези) на редица региони и местности.

Под “имидж” в туризма следва да се разбира съвкупността от убеждения, впечатления, мисли, въображения, и емоции на туристите за даден обект, продукт или място. Това е образ, създаден от потенциалния и реалния турист за собствена употреба, имитиращ подобие на действителния обект.

Факторите (чертите, белезите), влияещи на потенциалните туристи при изграждането на имидж на даден туристически район зависят както от потребителското търсене, така и свойствата на туристическия продукт и преди всичко от атрибутите на туристическия район, като най-важните от тях са: качеството на пейзажа; климатичните особености; характеристиката на населението; спецификата на културата, историята, развлеченията; възможността за закупуване на материални блага и тяхната атрактивност и т.н. Веднъж създаден, образът на даден туристически район се запазва в продължение на десетки години, което значи, че стратегията за формиране на имиджа предизвиква последици за дълго време.

Процесът на подобряване на образа на туристическата дестинация има изразително динамичен характер и е свързан със следните оперативни действия:

- а) Определяне на потенциалните пазарни сегменти;
- б) Избиране на целевите сегменти;
- в) Измерване на възприятията на целевите сегменти с отчитане на тези туристи, които вече преди това са осъществили туристическо пътуване до даденото място, както и тези, които никога не са посещавали дадената дестинация;
- г) Идентифициране на вида имидж на туристическия район (позитивен, негативен, слаб, смесен, противоречив, прекалено привлекателен), съществуващ в представите на потребителите и на произтичащите от това шансове и опасности за развитието на стопанския туризъм в дадения район (дестинация, място);
- д) Определяне на целите и посоката на креатиране на желаната визия на туристическия район и идентифициране на неговите уникални атрибути, на които би било възможно да се опре бъдещият образ на туристическия продукт;
- е) Доставка на туристите на съответна информация, обуславяща създаване в тяхното съзнание на желаната визия за туристическото място.

Стратегическият подход към подобряване имиджа на туристическия район изисква провеждането на маркетингови изследвания, както и намиране на отговор на следните въпроси:

1. Каква група туристи ще бъде обект на влияние във връзка с креатирането на имидж на туристическото място;
2. Какви фактори детерминират имиджа на туристическата дестинация;
3. Как може да се измери имиджът на туристическия район;
4. Дали съществуващият образ на района е реален;
5. Дали съществуващият образ на района е позитивен негативен или индиферентен;
6. Как да бъде проектиран имиджът на туристическото място;
7. Какви маркетингови инструменти да бъдат употребени в процеса на формиране на имиджа на туристическата дестинация и при въздействието върху пазарните сегменти;

8. По какъв начин може да бъде променена негативната визия на туристическия район.

Особено полезни инструменти за процеса на успешното създаване на позитивен имидж на определена дестинация са:

а) Мотото и възприетите обобщени ценности за следване в туристическата дестинация, силно спомагащи за усилване на представите за последната;

б) Мисията (която следва да намери публично достойние), обобщените послания и насоките за развитие на туристическото място;

в) Позицията на туристическия район на фона на останалите региони в областта;

г) Логото (символите), включени в разнообразните визуални средства за рекламиране на туристическата дестинация (дипляни, брошури, албуми, плакати, филми, видеоклипове и т.н.);

д) Събитията и мероприятията в района.

4.3. ПРИВЛИЧАНЕ НА НОВИ ПАЗАРНИ СЕГМЕНТИ

Динамичното развитие на туристически продукти изисква от бранша все по голяма гъвкавост при разработването на нови пазарни сегменти, които не са били прилагани досега. Към момента търсенето на „жанрово“ определени туристически продукти изпреварва предлагането. Такива за България са Nature-туризмът, Приключенския туризъм, Event-туризъм и други.

Развитието на подобни нови продукти би било силна страна на района на Общините Мирково, Челопеч и Чавдар. Така например Nature-туризма е комплексен подход, който разчита на впечатленията и преживяванията, пряко свързани с природната среда. Той включва в себе си елементи на екотуризъм, приключенски туризъм, атрактивни обиколки сред дивата природа, риболов, като обхваща широк спектър от атракции и дейности. Потенциален пазарен сегмент на този вид продукт са огромния брой природолюбители, чието движение и влияние върху пазара все повече се засилва.

Трябва обаче да се знае при определянето на сегментите на пазара, туристическия субект следва да вземе решение към кой от тях да се насочи, т. е. кой да бъде целевият ѝ пазар. Ориентацията се извършва спрямо сегмента, който най-пълно съответства на възможностите, ресурсите и опита. При това предлагащия трябва да отчете редица други фактори - например дали размерът на сегмента е достатъчен за осигуряване на такъв размер продажби, който да възвръща разходите ѝ и да дава печалба, дали той ще нараства или ще се свива.

Съществуват различни стратегии за селекция на целевия пазар:

1. Концентрация на отделен пазарен сегмент /Концентриран маркетинг/
2. Селективна реализация
3. Продуктова специализация
4. Пазарна специализация
5. Съществуват различни стратегии за селекция на целевия пазар:
6. Пълно покриване на пазара

Най-подходящата селекционна стратегия залага на микс от елементи на всяка една от гореизброените, - по този начин се обслужват няколко пазарни сегмента и така се увеличава размера на продажбите, като едновременно с това се диверсифицира риска за стопанския субект.

Често пъти различията между два или повече малки пазарни сегмента са несъществени. Това позволява на туристическите субекти да ги обединят в един суперсегмент и да се насочат към неговото обслужване. По такъв начин се търсят ползите от по-големия размер на целевия пазар, както и значителни икономии от увеличената серийност на предлагането.

4.4. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛНОТО ТЪРСЕНЕ НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

Алтернативният тип туризъм се превръща в атракция и заема все по-голяма част от цялостното туристическо търсене и потребление в страната. Търсейки едно наситено с емоции преживяване сред неурбанизирана и запазена от човешка намеса природна среда, тези туристи очакват много от продукта, който предлагат общините Мирково, Чавдар и Челопеч.

Трите общини могат да се възползват от тази тенденция в туристическото търсене, като предложат широка гама от взаимодопълващи се пакети. Според БААТ (Българска асоциация за алтернативен туризъм) хората, които практикуват този вид туризъм, са по-платежоспособни, те искат да почувстват домашен уют, искат да научат много повече за културата и природата на дадения регион. Тези почивки са по-активни - пътува се, ходи се в планината, посещават се много музеи, манастири и други културни обекти.

За популяризиране интегрирания туристически пакет на вътрешния пазар е необходимо позициониране на туристическия район върху картата на страната като атрактивен за практикуване на алтернативен туризъм.

Това може да бъде постигнато по два начина – чрез реклама на национално ниво посредством интернет сайтове, тур оператори и други или вторично, с разпространяване на информацията от хора, които вече са се възползвали от услугите в района.

За да бъде тази реклама ефективна е необходимо изграждането на информационна мрежа между трите общини, туристическо-информационен център и публикуване и разпространение на информационни материали. По този начин се гарантира добрата информираност на туристите и правилното ѝ предаване на следващите ѝ ползватели.

Според проведеното маркетингово проучване основният потребител на предлаганата от общините Мирково, Чавдар и Челопеч дестинация, са българските туристи. Това предопределя разработването на стратегически ориентиран маркетингов подход за вътрешния пазар с цел привличане на търсенето и генериране на приходи.

Профилът на потенциалните туристи се свързва най-вече с млади хора и семейства с деца, което налага по-задълбочено изследване на техните потребности. Особено важни за родителите при избора на дестинация за почивка са състоянието на материално-техническата база и наличието на точна и богата информация за посещаваните обекти, което да гарантира сигурността им.

За тази цел е необходимо изработване на разнообразни информационни материали, описващи различните видове туристически продукт, предлаган на потребителя. Данните, които се съдържат в тях, трябва да са точни и изчерпателни, особено що се отнася до планински преходи, пешеходни маршрути и др.

5. СТРАТЕГИЧЕСКИ НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПРОДУКТА

Основни стратегически насоки за развитието на регионалния туристически продукт на Община Мирково, Община Чавдар и Община Чelopeч:

1. Стремeж към устойчиво развитие и повишаване качеството на създадения туристическия продукт;
2. Насърчаване развитието на регионалните институционални и бизнес партньорства;
3. Подобряване на инфраструктурата в района чрез ресурсите на различни местни, национални и Европейски финансови инструменти и механизми;
4. Активно включване в местни и регионални инициативи, целящи популяризирането на туристическия продукт;
5. Превръщането на обособения туристически район в значима и интригуваща дестинация за алтернативни видове туризъм, с ударение върху природните и антропогенни ресурси;
6. Участие в регионални, национални и международни панаири – пряко или чрез предоставяне на информационни материали на Националната Агенция по Туризма;
7. Приоритизиране на действията по съхранението на културно-историческото и археологическо наследство и на природните ресурси в района;
8. Установяване на сътрудничество с туроператорски и турагентски организации, медии, стопански субекти и културни институции, с цел взаимно рекламиране;
9. Изграждане на туристически информационен портал, собствени уеб страници, регистрация в специализирани туристически сайтове, и други с цел популяризиране на продукта;
10. Създаване и поддържане на разнообразни като капацитет и вид средства за подслон с установени стандарти на обслужване;
11. Инвестиране в подобряване качеството на съществуващата база за настаняване на туристите;
12. Разнообразяване на туристическото предлагане и подобряване качеството на услугите